
**Broj: 03/10-50-3-96-8/10
Sarajevo, 16.06.2010.**

Istraživanje broj 082

**NADLEŽNOSTI CENTRALNIH BANAKA
I REVIZIJA NJIHOVOG FINANSIJSKOG POSLOVANJA
U NJEMAČKOJ, FRANCUSKOJ, AUSTRIJI, ŠVICARSKOJ I NORVEŠKOJ**

SADRŽAJ

I. UVOD.....	3
II. BOSNA I HERCEGOVINA	3
III. NAZIVI BANAKA	12
IV. NJEMAČKA	12
V. FRANCUSKA	16
VI. AUSTRIJA	21
VII. ŠVICARSKA	25
VIII. NORVEŠKA	32
IX. ZAKLJUČAK.....	37

I. UVOD

U ovom istraživanju navedene su zakonske odredbe kojima su propisane nadležnosti centralnih banaka Bosne i Hercegovine, Njemačke, Francuske, Austrije, Švicarske i Norveške. Navedeni su također oni članovi zakona koji reguliraju reviziju finansijskog poslovanja ovih centralnih banaka.

II. BOSNA I HERCEGOVINA

Nadležnosti Centralne banke

Nadležnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine propisane su članom VII Ustava i Zakonom o Centralnoj banci, koji je pretrpio izmjene i dopune, koje smo uvrstili u ovaj prikaz.

Član VII Ustava Bosne i Hercegovine:

Član VII Centralna banka

Centralna banka Bosne i Hercegovine je jedina ovlaštena institucija za štampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine.

1. Nadležnosti Centralne banke određuje Parlamentarna skupština. Međutim, u periodu od šest godina od stupanja na snagu ovog Ustava, Centralna banka neće moći davati kredite štampanjem novca, niti funkcionisati kao valutna komisija; nakon tog perioda Parlamentarna skupština može tu nadležnost dati Centralnoj banci.

2. Prvi Upravni odbor Centralne banke će se sastojati od Guvernera kojeg imenuje Međunarodni monetarni fond, nakon konsultacije sa Predsjedništvom, i tri člana koja imenuje Predsjedništvo, od kojih su dva iz Federacije (jedan Bošnjak i jedan Hrvat, koji će dijeliti jedan glas) i jedan iz Republike Srpske – svi sa mandatom od 6 godina. Guverner, koji neće biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne države, može imati odlučujući glas u slučaju neriješenog ishoda glasanja.

3. Nakon tog perioda, Upravni odbor Centralne banke Bosne i Hercegovine će se sastojati od pet lica koja imenuje Predsjedništvo na period od 6 godina. Odbor će među svojim članovima imenovati Guvernera na period od 6 godina.

Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine donesen je 1997. godine i nakon toga je mijenjan pet puta.

Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik br. 1/97)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 29/02)

Zakon o dodatnim izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 8/03)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine
(Službeni glasnik BiH br. 13/03)

Ispravka Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine
(Službeni glasnik BiH br. 14/03)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine
(Službeni glasnik BiH br. 9/05)

Zakon o izmjenama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine
(Službeni glasnik BiH br. 76/06)

Zakon o Centralnoj banci

POGLAVLJE I

Član 2.

Ciljevi i osnovni zadaci Centralne banke

1. Cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (Konvertibilna marka) tako što izdaje domaću valutu prema aranžmanu poznatom pod nazivom currency board.
2. Dužnosti, zadaci i obaveze Centralne banke se izvršavaju preko njene centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala.
3. Osnovni zadaci Centralne banke koji se izvršavaju pod nadležnošću njenog Upravnog vijeća su:
  - a. da definiše, usvoji i kontrolira monetarnu politiku Bosne i Hercegovine putem izdavanja domaće valute (Konvertibilna marka) “**po kursu određenom u članu 32. ovog zakona** i uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima, kao i kroz ostale funkcije koje ima prema ovom zakonu;
  - b. da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
  - c. da potpomogne ili uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
  - d. da izdaje propise za ostvarivanje aktivnosti utvrđenih u članu 2. stav a. tačka 3. Ovog zakona;
  - e. da koordinira djelatnosti agencija koje su nadležne za izdavanje bankarskih licenci i vršenje supervizije banaka u Entitetima na način kako to odredi Upravno vijeće Centralne banke, uključujući mjesečne sastanke rukovodilaca tih agencija sa predstavnicima Centralne banke i podnošenje mjesečnih izvještaja od strane tih agencija Centralnoj banci o njihovim djelatnostima i o kretanjima u finansijskim institucijama u njihovoj nadležnosti;
  - f. da provodi monetarnu politiku u skladu sa članom 2. stav a. tačka 3. Ovog zakona;
  - g. da prima depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite Entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
  - h. da stavlja u i povlači iz opticaja domaću valutu (Konvertibilna marka), uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila currency boarda definisanog u članu 2. stav a. tačka 3. ovog zakona;
  - “g (i) da pregleda informacije koje Centralnoj banci proslijede entitetske agencije za bankarstvo na osnovu člana 4(1) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i člana

4(m) Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, izmijenjenih i dopunjenih u općem kontekstu Poglavlja VIII istog, ali s ciljem da se donesu posebni propisi u pogledu procedura za kliring i poravnanje međubankarskih plaćanja, uključujući plaćanja čekom i drugim instrumentima plaćanja, ako bude bilo potrebno radi osiguranja postupanja u skladu sa nalogima za blokiranje u pogledu finansiranja terorističkih aktivnosti ili aktivnosti kojima se remeti mir kako se predviđa u entitetskim zakonima o agencijama za bankarstvo i zakonima o bankama, te radi dodatnog osiguranja protiv pristupa na bilo koji način blokiranim računima kako se predviđa u navedenim zakonima.

“i. da provodi radnje u pomaganju borbe protiv pranja novca, pomaže antiterorističke mjere i mjere protiv opstrukcije provođenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje se odnose na banke.”

4. Naročito:

(a) Upravno vijeće Centralne banke ima isključivu nadležnost za zadatke navedene pod (a), (b), (c), (d) i (e) stava 3. ovog člana, dok preostale zadatke treba da izvršavaju centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke

(b) Ostali osnovni zadaci centralnog ureda Centralne banke i glavnih jedinica su:

(I) da obavljaju devizne operacije na zahtjev banaka čije je sjedište u region kojeg pokriva glavna jedinica i

(II) da prikupljaju podatke koji se odnose na ekonomske i finansijske aktivnosti u regionu u kojem se nalazi njihovo sjedište.

Član 3.

Nezavisnost Centralne banke

U okviru svojih ovlaštenja utvrđenih ovim zakonom, Centralna banka je potpuno nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog sprovođenja svojih zadataka, osim ako nije drugačije određeno ovim zakonom, Centralna banka neće primati instrukcije od bilo kojeg drugog lica. Samostalnost Centralne banke treba biti poštovana i niko ne može bespravno tražiti da se utječe na bilo kojeg člana tijela Centralne banke koje donosi odluke u izvršavanju njegovih dužnosti prema Centralnoj banci niti da se miješa u djelatnost Centralne banke.

Član 4.

Međunarodna saradnja

1. Centralna banka zastupa Bosnu i Hercegovinu na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama po pitanju monetarne politike i drugih pitanja koja su u njenoj nadležnosti.

2. Centralna banka može pružiti bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka i monetarnih vlasti, te u korist međunarodnih organizacija u kojima ona ili Bosna i Hercegovina sudjeluju.

3. Centralna banka može sudjelovati u međunarodnim organizacijama koje rade na učvršćivanju finansijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu saradnju.

4. Kao zastupnik Bosne i Hercegovine, Centralna banka može preuzeti odgovornost i izvršiti transakcije u vezi sa sudjelovanjem Bosne i Hercegovine u međunarodnim organizacijama.

Monetarna funkcija i djelatnost Centralne banke

Član 31.

Pravilo za izdavanje valute (aranžman currency board)

1. Centralna banka je obavezna da osigura da ukupan iznos njene novčane passive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izraženo u valuti Bosne i Hercegovine) njenih neto deviznih rezervi.
2. U svrhu ovog zakona:
  - a. ukupan iznos novčane pasive Centralne banke je uvijek zbir:
    - (A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke i
    - (B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa; i b. neto devizne rezerve Centralne banke predstavljaju u svako doba razliku između vrijednosti na fer tržištu dole navedene aktive i pasive Centralne banke:

Aktiva:

- (A) svo zlato i drugi plemeniti metali i drago kamenje koji se drže od ili za račun Centralne banke;
- (B) sve novčanice i kovani novac u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti koji se drže od ili za račun Centralne banke;
- (C) svako potraživanje naplativo u slobodno konvertibilnoj valuti koje se drži na računima Centralne banke, u knjigama stranih centralnih banaka ili drugih stranih finansijskih institucija;
- (D) Specijalna prava vučenja Međunarodnog monetarnog fonda koja drži Centralna banka;
- (E) sve mjenice, solo mjenice, uvjerenja o depozitu, obveznice i drugi dugovni vrijednosni papiri koje izdaju rezidenti drugih zemalja osim Bosne i Hercegovine, a koji su naplativi u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti i koji su držani od ili za račun Centralne banke i
- (F) sve termenske kupovine ili ugovori o reotkupu koje sklapa Centralna banka koji su ugovoreni sa ili garantirani od stranih centralnih banaka ili međunarodnih finansijskih organizacija, svi terminski poslovi, kao i svi ugovori Centralne banke s pravom opcije koji obezbjeđuju plaćanje u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti od strane rezidenata drugih zemalja osim Bosne i Hercegovine.

Pasiva:

- (A) svako potraživanje koje je plativo u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti ili Konvertibilnoj marci i vodi se u knjigama Centralne banke, na računima stranih centralnih banaka ili drugih finansijskih institucija;
- (B) sve Konvertibilne marke koje drži Međunarodni monetarni fond;
- (C) svi dospjeli krediti prema stranim centralnim bankama i vladama, međunarodnim organizacijama i stranim finansijskim institucijama;
- (D) terminski ugovori Centralne banke o prodaji i preprodaji koje je ona zaključila sa, ili za koje garantuje, strana centralna banka ili međunarodna finansijska institucija, i svi terminski poslovi Centralne banke kao i ugovori sa pravom opcije koji obezbjeđuju prodaju rezidentima drugih zemalja osim Bosne i Hercegovine u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti;
- (E) sve druge obaveze prema nerezidentima.

Član 33.

Garantovana konvertibilnost valute Bosne i Hercegovine

1. Na zahtjev, Centralna banka na teritoriju Bosne i Hercegovine bez ograničenja kupuje i prodaje Konvertibilne marke za euro po kursu navedenom u članu 32. ovog zakona.
2. Komercijalne banke i druge ovlaštene finansijske institucije u Bosni i Hercegovini na zahtjev kupuju i prodaju konvertibilnu marku za euro, bez ograničenja i po kursu određenom u članu 32. ovog zakona. Maksimum njihove provizije, taksi i drugih naplata za ovakve transakcije ne može iznositi više od 1%.”.

Član 34.

Ostale finansijske transakcije Centralne banke

1. U skladu sa odredbama stavova 2. i 3. ovog člana, Upravno vijeće Centralne banke ima ovlaštenje da preduzme sve neophodne djelatnosti u cilju sticanja, držanja i raspolaganja deviznom rezervnom aktivom na siguran i profitabilan način, kako je definisano članom 31. stav 2. ovog zakona.
2. Ukupni iznos bruto deviznih rezervi Centralne banke izražen u drugoj stranoj valuti, a ne u njemačkim markama, neće biti povećavan ako, kao rezultat takvog povećanja, ukupan iznos prevazilazi ekvivalent od 50 procenata ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke.
3. Ukupan iznos pasive Centralne banke koja je izražena ili naplativa u stranoj vlauti, neće biti povećan, ako bi, kao rezultat takvog povećanja, ukupan iznos premašio ekvivalent od 50 procenata ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke. O takvoj pasivi potrebno je da Upravno vijeće donese jednoglasnu odluku.

Član 35.

Izvještavanje

Centralna banka svakog mjeseca objavljuje mjesečne podatke o ukupnom iznosu Konvertibilnih maraka u opticaju kao i o zvaničnim deviznim rezervama Centralne banke, sa presjekom koji prikazuje držanja eura i drugih valuta.

Član 36.

Obavezne rezerve banaka

1. Propisom Upravnog vijeća Centralne banke utvrđuje se minimalni iznos koji se obračunava na depozite i pozajmljena sredstava, bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena, koji su banke dužne da drže kod Centralne banke, preko centrale ili glavnih jedinica. Obavezne rezerve se primjenjuju jednako za sve banke.”.
2. Obavezne rezerve se održavaju držanjem novčanih depozita kod Centralne banke preko njene centrale i glavnih jedinica i obračunavaju se kao prosječne dnevne rezerve u desetodnevnom periodu.
3. Propisom Upravnog vijeća određuje se naknada koju Centralna banka isplaćuje bankama na iznos rezervi.
4. Propisi kojima se modificiraju nivoi obaveznih rezervi specificiraju datum do kojeg banke moraju obezbijediti iznos novih rezervi.
5. Ukoliko banka ne izvrši svoju obavezu u pogledu obaveznih rezervi tokom dva uzastopna perioda, Centralna banka prestaje obavljati transakcije povlačenja za tu banku i obavještava nadležne bankarske institucije kako bi se poduzele odgovarajuće mjere i nadoknadio manjak u toku “istog perioda, odnosno 10 dana. Ukoliko se neispunjavanje obaveza produži za još jedan period, odnosno 10 dana, Centralna banka će obavijestiti nadležne bankarske institucije kako bi one mogle

poduzeti odgovarajuće korake protiv banke. Centralna banka određuje i naplaćuje kaznu za svaku banku koja ne uspije održati obavezne rezerve na minimalnom nivou propisanom od strane Centralne banke, u iznosu od pet promila (5/1000) dnevno od ostvarenog deficita obaveznih rezervi te banke, sve dok se taj deficit ne ispravi.

“6. Na osnovu uputstava nadležne agencije za bankarstvo Centralna banka otvaraposeban rezervni račun za komercijalnu banku od koje se traži da blokira depozite, transakcije i sl. osoba ili preduzeća utvrđenih u nalogu za blokiranje, koji izdaje Agencija za bankarstvo Republike Srpske ili Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ili se izdaje po njihovom ovlaštenju.

7. Od komercijalne banke koja ima obavezu prema nalogu za blokiranje izdatom na prethodno navedeni način, traži se da odmah izvrši prijenos ekvivalentnog iznosa sa svog rezervnog računa u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine na poseban račun rezervi. Sredstva ostaju na ovom posebnom računu rezervi sve dotle dok nadležna agencija ne odobri njihovo oslobađanje.

8. Na osnovu uputstava nadležne agencije za bankarstvo, Centralna banka Bosne i Hercegovine blokira sve rezervne račune komercijalne banke koja ne postupi u skladu sa prethodno navedenim uputstvima nadležne agencije za bankarstvo. Ovi računi ostaju blokirani sve dotle dok Centralna banka Bosne i Hercegovine ne primi ovlaštenje od nadležne agencije za bankarstvo da dozvoli deblokiranje računa.”

Član 37. **Operacije na tržištu novca**

Centralna banka se neće uključivati u nikakve operacije na tržištu novca, uključujući tu i vrijednosne papire bilo koje vrste.

POGLAVLJE V

Monetarna jedinica, novčanice i kovani novac

Član 39. **Emisija i povlačenje novca**

Upravno vijeće Centralne banke je jedini autoritet u Bosni i Hercegovini koji donosi odluke o izdavanju zakonitog sredstva plaćanja i povlačenju iz opticaja zakonitog sredstva plaćanja, preko centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

Član 43. **Štampanje i čuvanje valute**

Centralna banka organizuje štampanje novčanica i kovanje kovanog novca, brine se o sigurnosti i čuvanju izdanih novčanica i kovanog novca, a ako je potrebno, i o čuvanju i uništenju otisaka, kalupa za kovanje novca i starih novčanica i kovanog novca koji su zakonsko sredstvo plaćanja u Bosni i Hercegovini.

Član 45. **Valutni inventar i plan štampanja, odnosno kovanja novca**

Centralna banka direktno vodi inventuru zalihe novca, planira izdavanje novca, a centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke osiguravaju redovno snabdijevanje novčanica i kovanica Konvertibilne marke tako da udovolje potrebama privrede Bosne i Hercegovine.

Član 46. **Opoziv valute**

1. Centralna banka može odlučiti da opozove i povuče iz opticaja bilo koje Konvertibilne marke koje su u opticaju na teritoriji Bosne i Hercegovine i to u zamjenu za štampanje, odnosno kovanje drugih novčanica ili kovanog novca u jednakim iznosima; odluka treba biti donesena jednoglasno od strane Upravnog vijeća i u obliku propisa Centralne banke kojim se precizira vrijeme za koje novčanice i kovani novac trebaju biti zamijenjeni, kao i gdje (centrala, glavne jedinice ili ostale filijale Centralne banke) će se zamjena vršiti.
2. Istekom vremena za promjenu novčanica i kovanog novca iz stava 1. novčanice i kovani novac koji su određeni za zamjenu prestaju biti zakonsko sredstvo plaćanja.

POGLAVLJE VIII

Odnosi Centralne banke s bankama

Član 57.

Bankovni računi u knjigama Centralne banke

Svaka banka koja obavlja svoje djelatnosti na osnovu bankovne licence otvara i drži račun za obavezne rezerve u knjigama centrale i glavnih jedinica Centralne banke pod uslovima koje odredi Upravno vijeće Centralne banke, te na zahtjev, bez odlaganja, dostavlja informacije Centralnoj banci ili njenim glavnim jedinicama i ostalim filijalama u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj koje se odnose na njeno poslovanje i finansijsku poziciju, što propisom određuje Upravno vijeće Centralne banke.

Član 58.

Kliring i obračunske olakšice

Centralna banka preko centrale i glavnih jedinica može pomagati bankama u organiziranju klirinških mogućnosti i obračunu u međubankarskom plaćanju, uključujući plaćanje putem čekova i drugih platežnih instrumenata i može uspostaviti procedure i izdati takve propise koje smatra pravilnim.

Član 59.

Mreža informacija

Centralna banka može osnovati i održavati informativnu mrežu za finansijski sistem Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE IX

Računi, finansijski izvodi, revizija i izvještaji Centralne banke

Član 60.

Finansijska godina Centralne banke

Finansijska godina treba početi na prvi dan mjeseca januara i završiti na zadnji dan mjeseca decembra.

Član 61.

Računovodstveni postupci

Centrala i glavne jedinice Centralne banke će stalno voditi račune i evidenciju koja će održavati njeno poslovno i finansijsko stanje u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

Član 62.

Finansijski izvodi Centralne banke

Centrala Centralne banke priprema konsolidirane finansijske izvode za svaku od svojih finansijskih godina. Ti izvodi uključuju bilans stanja i bilans uspjeha, kao i ostale izvode.

Član 64.

Slanje i publiciranje izvoda i izvještaja Centralne banke

1. Centralna banka treba da u roku od tri mjeseca nakon završetka svoje finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine slijedeće:
  - a. primjerak svojih finansijskih izvoda koji su ovjereni od strane njenih revizora;
  - b. izvještaj o svom poslovanju u toku te godine i
  - c. izvještaj o stanju privrede.
2. Centralna banka treba da u što kraćem vremenu nakon zadnjeg radnog dana u kvartalu, ali u svakom slučaju u roku od deset radnih dana, pripremi i podnese Predsjedništvu Bosne i Hercegovine preliminarni (bez izvršene revizije) finansijski izvještaj za taj kvartal.
2. Nakon podnošenja izvještaja, Centralna banka će publikovati finansijske izvode i izvještaje koji se odnose na stavove 1. i 2; isto tako, može publikovati izvještaje i studije o finansijskim i ekonomskim pitanjima koje smatra prikladnim.

POGLAVLJE X

Različiti propisi

Član 65.

Konsultacije o zakonskim prijedlozima

Upravno vijeće Centralne banke se konsultuje o svim zakonskim prijedlozima vezano za sva pitanja koja se odnose na njeno poslovanje, ili koja su u domenu njene nadležnosti prije nego budu dostavljena zakonodavnom tijelu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Član 66.

Pravo Centralne banke na prioritet

1. Centralna banka ima apsolutno pravo na prioritet zadovoljenja svakog od svojih potraživanja za svaki potražni saldo i ostala sredstva koja drži na svom računu ili na računu odgovarajućeg dužnika, bilo da je to kolateralno jamstvo za osiguravanje svojih potraživanja ili kad takvo traživanje postane dospjelo i naplativo, osim za aktivu koju Centralna banka drži kao obaveznu rezervu.
2. Centralna banka može koristiti svoje pravo prioriteta jedino ako ima potražni saldo ili prodaje ostalu aktivu za razumnu cijenu, isplaćujući sama sebe od prihoda stvorenog tom prodajom akon odbijanja troškova nastalih prodajom. Da bi ostvarila svoje pravo prioriteta u skladu sa propisom iz

ovog člana, Centralna banka ne treba da pokreće sudski postupak. Neće se dozvoliti da neko drugo konkurentno potraživanje uspori ispunjenje tog prava, čak ni zahtjev na pravo vlasništva ili neka druga prije stečena prava, osim ako postoji jasan i uvjerljiv dokaz da je osoblje Centralne banke znalo, ili se smatra da je trebalo da zna da u vrijeme kad je imovina došla u vlasništvo Centralne banke ona nije bila vlasništvo dužnika o kojem je riječ.

Član 67. **Zabranjene aktivnosti Centralne banke**

1. Osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom, Centralna banka neće:
  - a. davati nikakav kredit pod bilo kakvim okolnostima;
  - b. držati depozit izražen ili plativ u valuti Bosne i Hercegovine ili rezidenta Bosne i Hercegovine, niti davati novčane ili finansijske poklone;
  - c. baviti se trgovinom, kupovinom dionica bilo koje korporacije ili kompanije, uključujući dionice bilo koje finansijske institucije, niti imati bilo koji interes vlasništva u finansijskom, trgovačkom, poljoprivrednom, industrijskom ili drugom preduzeću;
  - d. sticati kupovinom, iznajmljivanjem ili na neki drugi način prava na nepokretnu imovinu, osim ako ne smatra da je to potrebno i neophodno radi obezbjeđivanja prostorija za svoju vlastitu administraciju i poslovanje ili za smještaj svojih službenika, odnosno za slične potrebe koje se odnose na obavljanje njenih funkcija u skladu sa odredbama ovog zakona.
2. Uzimajući u obzir sve propise ovog zakona, Centralna banka može:
  - a. uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine da ima dionice u vlasništvu ili na neki drugi način učestvuje u bilo kojoj organizaciji koja je uključena u aktivnosti koje su potrebne za valjano izvršenje funkcija i odgovornosti same Centralne banke;
  - b. da u toku podmirenja dugova stiče kamate ili prava prema gore navedenom stavu 1. pod uslovom da se tako stečene kamate i prava prodaju kod prve povoljne prilike;
  - c. da uspostavi penzione fondove za službenike ili slične aranžmane za dobrobit ili zaštitu svojih službenika i osoba koje od njih zavise ili koje oni navedu, da uplaćuje doprinose za troškove vezane za te aranžmane prema uslovima koje će ona odrediti.

Član 68. **Prikupljanje statističkih podataka**

1. Centralna banka direktno ili preko svojih glavnih jedinica prikuplja statističke podatke od nadležnih institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, o ekonomskim i finansijskim pitanjima, pod uslovom da relevantni nadležni organi takve podatke ne smatraju povjerljivim. U tu svrhu, ona treba da saraduje s nadležnim institucijama drugih država i sa međunarodnim organizacijama.
2. Centralna banka doprinosi usklađivanju pravila i prakse za prikupljanje, kompilaciju i distribuciju statističkih podataka u sklopu svoje nadležnosti.
3. Upravno vijeće Centralne banke propisuje koji su statistički podaci potrebni, na kojem se obrascu dostavljaju Centralnoj banci, koje osobe dostavljaju te podatke Centralnoj banci, kao i režim povjerljivosti koji treba primijeniti kod dostavljanja podataka Centralnoj banci.

Član 73. **Povjerilački računi**

Centralna banka je ovlaštena da otvara i vodi u svojim knjigama račune čija je aktiva i pasiva odvojena od ostale aktive i pasive Centralne banke tako da se aktiva sa svakog od takvih računa

može koristiti samo da zadovolji pasivu tog računa i nikakva druga aktiva Centralne banke se neće koristiti da bi zadovoljila iznos pasive tog određenog računa.

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Član 63. Revizija računa Centralne banke

Reviziju računa i evidencije Centralne banke vrše vanjski revizori koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, a po preporuci Upravnog vijeća.

III. NAZIVI BANAKA

Nazivi centralnih banaka Njemačke, Francuske, Austrije, Švicarske i Norveške su:

- Njemačka: Deutsche Bundesbank
- Francuska: Banque de France
- Austrija: Oesterreichische Nationalbank
- Švicarska: Schweizerische Nationalbank
  - Banque nationale suisse
  - Banca nazionale svizzera
  - Banca naziunala svizra
  - Swiss National Bank
- Norveška: Norges Bank

IV. NJEMAČKA

Nadležnosti Centralne banke

Nadležnosti Centralne banke Njemačke propisane su Zakonom o Centralnoj banci (februar 2009.):

Zakon o Centralnoj banci Savezne Republike Njemačke¹

Dio I

Pravna forma i zadaci

Član 3.   Zadaci

¹ http://www.bundesbank.de/download/presse/publikationen/bbkgesetz_lesefassung_20020323_en.pdf;
http://www.bundesbank.de/download/presse/publikationen/bbkgesetz_en.pdf

Njemačka savezna banka, koja je centralna banka Savezne Republike Njemačke, integralni je dio Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB). Sudjeluje u izvršavanju zadataka Evropskog sistema centralnih banaka sa primarnim ciljem održavanja stabilnosti cijena, drži i upravlja deviznim rezervama Savezne Republike Njemačke, uređuje izvršenje domaćih i prekograničnih plaćanja i doprinosi stabilnosti sistema platnog prometa i sistema obračuna (prebijanja). Takođe, izvršava zadatke koji joj se dodijele po ovom ili po nekom drugom zakonu.

Član 4. Sudjelujući interesi

Ne dovodeći u pitanje član 6. (2) Statuta Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, Njemačka savezna banka je ovlaštena da sudjeluje u Banci za međunarodna poravnanja i, uz odobrenje Savezne vlade, u drugim institucijama koje su nadležne za međunarodnu monetarnu politiku ili međunarodne operacije plaćanja i posuđivanja, ili su na drugi način prikladne da joj pomognu u izvršavanju njenih zadataka.

Dio III

Savezna vlada i Savezna banka

Član 12. Odnos između Banke i Savezne vlade

U izvršavanju ovlasti koje su joj dodijeljene ovim Zakonom, Njemačka savezna banka je nezavisna od Savezne vlade i ne dobija instrukcije od nje. Koliko je moguće ne dovodeći u pitanje svoje zadatke kao dijela Evropskog sistema centralnih banaka, Banka podržava ekonomsku politiku Savezne Vlade.

Član 13. Saradnja

- (1) Njemačka savezna banka savjetuje Saveznu vladu o stvarima vezanim za monetarnu politiku od velike važnosti i opskrbljuje je informacijama na zahtjev.
- (2) Savezna Vlada poziva predsjednika Njemačke savezne banke da prisustvuje raspravama koje se tiču važnih pitanja vezanih za monetarnu politiku.

Dio IV

Monetarne ovlasti

Član 14. Izdavanje novčanica

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 106. (1) Ugovora o uspostavljanju Evropske zajednice, Njemačka savezna banka jedina ima pravo da izdaje novčanice na području na kojem se primjenjuje ovaj Zakon. Novčanice su izražene u evrima i to je jedino neograničeno zakonsko sredstvo plaćanja. Njemačka savezna banka javno objavljuje izgled i karakteristike novčanica koje štampa.
- (2) Ne dovodeći u pitanje član 106. (1) Ugovora o upostavljanju Evropske zajednice, Njemačka savezna banka može povući novčanice. Povučene novčanice postaju nevažeće kada istekne period zamjene objavljen u vrijeme povlačenja.

Dio V

Opseg poslova

Član 19. Transakcije s kreditnim institucijama i drugim učesnicima na tržištu

Ne dovodeći u pitanje Poglavlje IV Statuta Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke (Službeni glasnik saveznih zakona 1992 II, stranice 1251, 1297), Njemačka savezna banka ima ovlasti da obavlja sljedeće transakcije sa kreditnim institucijama i drugim učesnicima na tržištu:

1. dodjeljuje zajmove uz garanciju zajma i trguje na otvorenom tržištu kupovinom i prodajom potraživanja, tržišnih vrijednosnih papira i plemenitih metala direktno (trenutno i po trenutnom kursu ili u terminu koji se utvrdi i po prethodno dogovorenom kursu) ili u skladu sa otkupnim ugovorima; kada se dug ne izmiruje, Banka ima pravo da prodaje imovinu pod garancijom na aukciji putem jednog od svojih zaposlenika ili putem ovlaštene osobe za prodaju na aukciji; ili, ako imovina pod garancijom ima dioničku ili tržišnu vrijednost, Banka je rasprodaje po trenutnoj cijeni putem jedne od gore navedenih osoba ili putem brokera radi obeštećenja svojih troškova, kamata i glavnice iz zarade, ili da preuzme založenu imovinu, i u tom slučaju potraživanja Banke u iznosu dioničke ili tržišne vrijednosti otpadaju; Banka takođe ima ova prava u odnosu na druge povjerioce, u odnosu na imovinu nesolventnog dužnika i u slučaju da su prije toga preduzete zaštitne mjere u vezi sa dužnikom; ovo se takođe primjenjuje ukoliko Banka djeluje u ime neke druge članice Evropskog sistema centralnih banaka;
2. prima žiroračunske depozite i druge depozite;
3. prima sredstva, posebno vrijednosne papire, na bezbjedno čuvanje i upravljanje; Banci je uskraćeno bilo kakvo pravo glasanja u vezi s vrijednosnim papirima koji su pod njenim starateljstvom ili pod njenom upravom;
4. prima čekove, instrukcije o direktnom terećenju, mjenice, naloge za plaćanje, vrijednosne papire i kamatne kupone za sakupljanje, i može vršiti plaćanja ukoliko je obezbijedeno dovoljno pokriće (jamstvo), osim slučajeva kada Banka može učiniti drugačije u vezi sa kreditiranjem protuvrijednosti čekova, instrukcijama o direktnom terećenju i nalogima za plaćanje;
5. izvršava druge bankovne transakcije u ime trećih strana ukoliko je obezbijedeno dovoljno pokriće;
6. kupuje i prodaje sredstva plaćanja izražena u drugim valutama osim evra, uključujući mjenice i čekove, potraživanja i vrijednosne papire, kao i zlato, srebro i platinu;
7. izvršava sve bankovne transakcije sa nerezidentima.

Član 20. Transakcije sa javnim institucijama

Njemačka savezna banka je ovlaštena da obavlja transakcije navedene u članu 19., stavovima od (2) do (7), sa Saveznom Republikom Njemačkom, Saveznim specijalnim fondovima, saveznim državama (*Länder*) i drugim javnim tijelima; u tu svrhu Banka može dodijeliti jednodnevni kredit. U vezi sa takvim transakcijama Banka ne naplaćuje nikakve nastale troškove niti određuje naknade Saveznoj Republici Njemačkoj, Saveznim specijalnim fondovima ili saveznim državama.

Član 22. Transakcije sa generalnom javnošću

Njemačka savezna banka je ovlaštena da obavlja transakcije navedene u članu 19., stavovima od (2) do (7), sa fizičkim i pravnim licima u Njemačkoj i u inostranstvu.

Član 23. Ovjera čekova

- (1) Njemačka savezna banka može ovjeriti čekove koji su na nju naslovljeni samo ako je obezbijeđeno dovoljno pokriće. Ta ovjera čini je odgovornom za uplatu prema donositelju, takođe je odgovorna za uplatu žirantu (trasantu) i prenosiocu (indosantu) čeka.
- (2) Isplata ovjerenog čeka ne može biti odbijena, čak i ako je u međuvremenu započet postupak nesolventnosti protiv lica koje je trasant.
- (3) Odgovornost koja je vezana za ovjeru ističe ako se ček ne unovči u roku od osam dana od datuma izdavanja. U vezi sa dokazivanjem autentičnosti primjenjuje se član 40. Zakona o čekovima.
- (4) Potraživanje koje proističe iz ovjere ističe dvije godine nakon dozvoljenog perioda za unovčavanje.
- (5) Pravne i proceduralne odredbe koje se primjenjuju na mjenice primjenjuju se, kada je to odgovarajuće, i na dokazivanje potraživanja koja proističu iz ovjere, pred sudom.

Član 25. Druge transakcije

Njemačka savezna banka obavlja i druge transakcije osim onih za koje je ovlaštena članovima 19., 20., 22. i 23. ili na osnovu Statuta Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, samo u svrhu obavljanja i završavanja autorizovanih transakcija, ili za vlastito djelovanje ili za svoje osoblje.

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Revizija finansijskog poslovanja Banke propisana je članom 26. Zakona o Centralnoj banci:

Dio VI

Godišnji računi, računanje troškova, distribucija dobiti

Član 26. Godišnji računi, računanje troškova

- (1) Finansijska godina Njemačke savezne banke je kalendarska godina.
- (2) Računovodstveni sistem Njemačke savezne banke u skladu je s općeprihvaćenim računovodstvenim principima. ....
- (3) Izvršni odbor izrađuje godišnje račune što je prije moguće. Reviziju računa provode jedan ili više nezavisnih revizora, koje imenuje Izvršni odbor u dogovoru sa Saveznim sudom revizora, a računi se nakon toga objavljuju. Izvještaj revizora služi kao osnova za reviziju koju obavlja Savezni sud revizora.
- (4) Radi lakšeg obavljanja zadataka upravljanja i administriranja, Njemačka savezna banka priprema račun troškova. Prije početka finansijske godine, Njemačka savezna banka sačinjava standardni račun troškova i plan investiranja. Na kraju finansijske godine sačinjava komparativnu analizu budžetskih stavki (cifara) i stvarnih troškova i investicija. Revizori ovu analizu razmatraju odvojeno.

(5) Godišnji računi, standardni račun troškova, plan investicija, analiza budžetskih stavki (cifara) upoređenih sa stvarnim troškovima i investicijama, i izvještaj revizora upućuju se Saveznom ministarstvu finansija i Saveznom sudu revizora. Godišnji računi, analiza budžetskih stavki (cifara) upoređenih sa stvarnim troškovima i investicijama i izvještaj revizora podnose se Bundestagu (Donji dom Parlamenta).

(6) Savezni sud revizora izvještava Bundestag o svojim nalazima u vezi sa stavom (3) gore.

V. FRANCUSKA

Nadležnosti Centralne banke

Nadležnosti Centralne banke Francuske propisane su Zakonom o Banci Francuske²:

Monetarni i finansijski zakonik **Zakon o Banci Francuske**

POGLAVLJE I

Zadaci

Dio 1.1. Glavni zadaci

Član L141-1

Banka Francuske je integralni dio Evropskog sistema centralnih banaka koji je uspostavljen članom 8. Ugovora o uspostavljanju Evropske zajednice i učestvuje u izvršavanju zadataka i ispunjava ciljeve koji su joj dodijeljeni Ugovorom.

Unutar ovog okvira, i ne dovodeći u pitanje primarni cilj stabilnosti cijena, Banka Francuske pruža podršku općoj ekonomskoj politici Vlade.

U izvršavanju zadataka koje obavlja zbog učestvovanja u Evropskom sistemu centralnih banaka, Banka Francuske, u osobi guvernera ili zamjenika guvernera, ne može tražiti niti primati instrukcije od Vlade ili bilo kojeg lica.

Član L141-2

U uvjetima koji su određeni Statutom Evropskog sistema centralnih banaka i članom 30. Memoranduma o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, koji se odnosi na transfer aktive deviznih rezervi Evropskoj centralnoj banci, te članom 31. spomenutog Memoranduma, koji se odnosi na upravljanje aktivom deviznih rezervi koje drže nacionalne centralne banke, Banka Francuske drži i upravlja državnim rezervama zlata i novca i unosi ih u aktivu svog bilansa stanja u skladu s uvjetima sporazuma koji je sklopila s Vladom.

U skladu s odredbama člana 111. Ugovora o uspostavljanju Evropske zajednice, i s posebnim osvrtnom na međunarodne organizacije u okviru kojih države članice mogu pregovarati i na međunarodne ugovore koje mogu zaključiti, i na isti način, u skladu sa članom 6., stav (2), Memoranduma o članovima koji se odnose na pridruženje Evropskog sistema centralnih banaka i

² <http://www.banque-france.fr/gb/instit/telechar/histoire/statute.pdf>

Evropske centralne banke i na međunarodne monetarne institucije u kojima su Evropska centralna banka i, uz njenu saglasnost, nacionalne centralne banke ovlaštene da učestvuju, Banka Francuske može, uz saglasnost ministra ekonomije, učestvovati u međunarodnim monetarnim sporazumima.

Član L141-3

Banci Francuske je zabranjeno dozvoljavanje prekoračenja ili odobravanje bilo koje druge vrste kredita Trezoru ili bilo kojem drugom javnom tijelu ili preduzeću. Direktna akvizicija (preuzimanje) instrumenata njihovog duga također je zabranjena Banci Francuske.

Sporazumi između Vlade i Banke Francuske određuju, kada je to potrebno, uvjete otplate avansa koje je Banka Francuske odobrila Trezoru do 1. januara 1994. godine.

Odredbe prvog stava se ne odnose na javne kreditne institucije koje kod Banke Francuske imaju isti tretman kao privatne kreditne institucije u pogledu obezbjeđenja likvidne aktive.

Član L141-4

I - Banka Francuske osigurava da sistem plaćanja koji se koristi u vezi s njenim učestvovanjem u Evropskom sistemu centralnih banaka funkcionira korektno i sigurno, u skladu s nesmetanim funkcioniranjem sistema plaćanja kako je predviđeno u članu 105., stav (2), Ugovora o uspostavljanju Evropske zajednice.

Na pozivanje na treća lica i na primjenu prava nacionalnih centralnih banaka koje su članice Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke u pogledu finansijskih instrumenata, računa, potraživanja ili iznosa založenog novca, koji se dodijeli ili na drugi način obezbijedi kao garancija u njihovu korist, ne utiče pokretanje procedura navedenih u knjizi VI Trgovačkoga zakona ili bilo koje ekvivalentne sudske ili miroljubive procedure zasnovane na inozemnom pravnom sistemu, ili bilo kojih građanskih postupaka pokrenutih na osnovu francuskog zakona ili inozemnog pravnog sistema, ili ostvarivanja prava na prigovor.

Banka Francuske osigurava da sredstva plaćanja, kako je definirano Članom L. 311-3, osim fiducijarne valute, budu sigurna, i da propisi koji se na njih primjenjuju budu primjereni. Ako smatra da bilo koja sredstva plaćanja daju nedovoljnu garanciju sigurnosti, Banka može preporučiti da njihov izdavatelj preduzme sve odgovarajuće mjere da popravi situaciju. Ukoliko se te preporuke ne slijede, Banka može, nakon što dobije izdavateljeve primjedbe, odlučiti da sačini negativno mišljenje za objavljivanje u Službenim novinama.

U obavljanju ovih zadataka Banka Francuske provodi neophodne inspekcije i dobija od izdavatelja ili drugih uključenih strana relevantne informacije koje se tiču sredstava plaćanja i terminala ili drugih tehničkih elemenata povezanih s tim.

Uspostavljena je Komisija za praćenje sigurnosti platnih kartica, koju čine članovi Parlamenta, predstavnici nadležnih tijela, izdavatelji platnih kartica i trgovačka i potrošačka udruženja. Pored drugih stvari, Komisija za praćenje sigurnosti platnih kartica nadzire mjere zaštite podataka koje preduzimaju izdavatelji i trgovci, prikuplja statistiku prijevara i vrši tehnološki nadzor u vezi s platnim karticama s ciljem osiguranja načina sprječavanja tehničkih napada na sigurnost platnih

kartica. Banka Francuske obezbjeđuje sekretarijat ove Komisije. Predsjednik se imenuje iz reda njenih članova. Odlukom *Conseil d'Etat*³ (Državno vijeće) određuje se njen sastav i nadležnosti. Komisija svake godine sačinjava izvještaj o radu, koji dostavlja ministru ekonomije, finansija i industrije i podnosi Parlamentu.

II - Kao dio dužnosti u okviru Evropskog sistema centralnih banaka, i ne dovodeći u pitanje nadležnosti Tijela za finansijsko tržište i Bankarske komisije, Banka Francuske nadgleda sigurnost sistema koji se koriste za obračun, namirenje (ispunjavanje obaveza) i izdavanje finansijskih instrumenata.

Član L141-5

U skladu sa članom 106., stav (1), Ugovora o osnivanju Evropske zajednice, koji Evropskoj centralnoj banci daje monopol u vezi s davanjem ovlasti za izdavanje novčanica u Zajednici, Banka Francuske je jedina ovlaštena da izdaje novčanice koje su zakonska sredstva plaćanja u kontinentalnoj Francuskoj i prekomorskim departmanima i također na teritorijama *Saint Barthelemy* i *Saint Martin*. Ona izvršava iste nadležnosti u *Mayotte*, te u *Saint Pierre* i *Miquelon*.

Kada se novčanice denominirane u francima povuku iz opticaja, Banka Francuske mora platiti državi saldo koji nije predodčen na njenim šalterima.

Banka Francuske je zadužena za održavanje fiducijarne valute i za osiguranje njenog zadovoljavajućeg opticaja širom državne teritorije.

Član L141-6

I – Banka Francuske je ovlaštena da od kreditnih institucija, investicijskih firmi, organizacija za kolektivno ulaganje u vrijednosne papire, finansijskih kompanija, osiguravajućih i reosiguravajućih kompanija na koje se odnosi Zakon o osiguranju, te od industrijskih i komercijalnih preduzeća, dobije bilo koji dokument i informacije neophodne za ispunjavanje njenih glavnih zadataka.

II – Banka Francuske uspostavlja platni bilans i vanjski položaj Francuske. Ona doprinosi uspostavljanju platnog bilansa i globalnog vanjskog položaja euro-zone u okviru zadataka Evropskog sistema centralnih banaka, kao i uspostavljanju statistike Evropske zajednice u oblasti platnog bilansa, međunarodne trgovine uslugama i direktnih stranih investicija.

III – Uredbom se propisuju sankcije koje se primjenjuju u slučaju kršenja deklarativnih obaveza spomenutih u I i II.

IV – Banka Francuske, Državni institut za statistiku i ekonomska istraživanja i statističke službe ministarstava, u skladu s važećim zakonskim odredbama, razmjenjuju podatke koji su neophodni za izvršenje njihovih zadataka. Načini razmjene su utvrđeni ugovorima.

Porezni službenici mogu Banci Francuske slati podatke koje posjeduju, a koji su potrebni za izvršenje zadataka navedenih u II.

Dio 1.2 II

Druge funkcije od javnog interesa i druge aktivnosti

---

³ Conseil d'Etat – vrhovno administrativno tijelo, koje ima sudsku i savjetodavnu funkciju i zaduženo je za garantiranje vladavine zakona

Član L141-7

Banka Francuske također obavlja i druge funkcije od javnog interesa. U tom kontekstu, Banka Francuske pruža usluge koje zatraži Vlada ili koje se pružaju trećim licima uz saglasnost Vlade.

Na zahtjev Vlade ili uz njenu saglasnost, Banka Francuske također može pružati usluge Vladi ili trećim licima. Takve usluge se naplaćuju u svrhu pokrivanja troškova Banke.

Priroda gore spomenutih usluga i naknade koje se primjenjuju na njih utvrđuju se u sporazumima zaključenim između Banke Francuske i, zavisno od slučaja, Vlade ili uključenih trećih lica.

Član L141-8

Sljedeća lica mogu posjedovati račune kod Banke Francuske:

1. institucije uređene u skladu s odredbama člana L. 511-9;
2. Trezor, Institucija izdavatelj za prekomorske departmane, Prekomorska institucija izdavatelj i *Caisse des dépôts et consignations*;
3. pružaoci investicijskih usluga prema dijelu III Knjige V;
4. inozemne centralne banke i inozemne kreditne institucije;
5. međunarodne finansijske institucije i međunarodne organizacije;
6. pod uslovima koje utvrđuje Generalno vijeće, zvaničnici Banke Francuske i svaka druga osoba koja u Banci Francuske ima klijentske račune od 6. avgusta 1993.;
7. bilo koja druga institucija ili osoba izričito ovlaštena odlukom Generalnog vijeća da otvori račun kod Banke Francuske.

Član L141-9

Banka Francuske može obaviti, za svoj vlastiti račun ili za treća lica, bilo koju transakciju koja se odnosi na zlato, sredstva plaćanja ili vrijednosne papire denominirane u stranim valutama ili definirane u odnosu na težinu u zlatu.

Banka Francuske može inozemnim bankama i inozemnim ili međunarodnim monetarnim institucijama ili tijelima dati u zajam ili od njih pozajmiti novac u eurima ili stranoj valuti. Prilikom obavljanja ovakvih transakcija Banka Francuske traži ili daje garancije koje smatra odgovarajućim.

BANKA FRANCUSKE (INFORMACIJE IZ BROŠURE)⁴

Banka Francuske je osnovana 1800. godine. Članica je Eurosistema od 1999., te doprinosi pripremi i provođenju jedinstvene monetarne politike euro-zone, čiji je primarni zadatak stabilnost cijena. Kao državna nacionalna banka, osigurava nesmetan opticaj novčanica i kovanica, nadzire finansijsko tržište i nadgleda sisteme plaćanja i, općenito, finansijsku stabilnost. Isti cilj finansijske stabilnosti podupiru zadaci Banke Francuske na nacionalnom nivou: kontrola i supervizija finansijskog posredovanja, pružanje usluga bankama, preduzećima i javnim tijelima, analiziranje finansijskog položaja kompanija, zaštita pojedinaca u ekonomskoj i finansijskoj sferi.

⁴ <http://www.banque-france.fr/gb/instit/telechar/actu/bdfva.pdf>

a. Banka Francuske ispunjava zadatke centralne banke u okviru Eurosistema, koji je sastavljen od Evropske centralne banke i centralnih banaka euro-zone. Primarni zadatak jedinstvene monetarne politike, kako je utvrđeno u Mاستrihtskom ugovoru, je osiguranje stabilnosti cijena.

Banka dostavlja Eurosistemu brojne poslovne analize, statistike i studije o francuskoj ekonomiji, koje se koriste za definiranje jedinstvene monetarne politike. Upravni odbor Evropske centralne banke, čiji je član i guverner Banke Francuske, odgovoran je za određivanje kamatnih stopa. Banka Francuske, koja implementira operacije monetarne politike euro-zone u Francuskoj, refinansira francuske banke snabdijevajući ih likvidnošću koja im je potrebna.

b. Banka drži i upravlja državnim zlatom i deviznim rezervama; također upravlja dijelom deviznih rezervi Evropske centralne banke. U okviru odluka koje donosi Upravni odbor Evropske centralne banke, može povremeno intervenirati na deviznim tržištima. Osim ovih specifičnih operacija, Banka Francuske intervenira u svoje ime i u ime svojih institucionalnih klijenata na glavnim deviznim tržištima.

c. **Banka Francuske izrađuje i objavljuje statističke podatke, indikatore i ekonomske, monetarne i finansijske studije, koje služe kao osnova za pripremanje i pojašnjenje odluka monetarne politike.** Banka Francuske:

- izrađuje komponente monetarne statistike, statistike finansijskog platnog bilansa, koje Evropski sistem centralnih banaka prikuplja za cijelu euro-zonu;
- izrađuje veliki broj računovodstvene statistike;
- sastavlja francuski platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju Francuske;
- provodi mjesečna biznis istraživanja i finansijska istraživanja;
- analizira francusko međunarodno ekonomsko okruženje i izrađuje projekcije rasta i inflacije za Eurosistem;
- izdaje brojne publikacije, uključujući mjesečni bilten i magazin o finansijskoj stabilnosti;
- doprinosi ekonomskom i finansijskom istraživanju kroz svoj vlastiti rad i kroz rad Fondacije Banke Francuske, kroz organizaciju savjetovanja ili učestvovanje u njima.

d. Također, Banka Francuske učestvuje u radu vodećih ekonomskih i finansijskih organizacija kao što su MMF, OECD i BIS, i međunarodnih foruma poput G7; doprinosi radu komisija Evropskog sistema centralnih banaka i ekonomskih i finansijskih tijela Evropske unije; upravlja sporazumima konsolidacije duga postignutim u okviru Pariškog kluba u ime Vlade, odgovorna je za restrukturiranje državnog duga, i opslužuje sekretarijat Monetarne komisije za područje franka.

e. **Banka Francuske upravlja bazom podataka kompanija (FIBEN), centraliziranih podataka koje prikuplja od banaka, kompanija i privrednih sudova.** Na osnovu tih informacija Banka Francuske dodjeljuje svakoj kompaniji (ili grupi) rejting koji odražava njihovu sposobnost da udovolje preuzetim finansijskim obavezama kroz sljedeće tri godine.

Banka Francuske oslanja se na ovaj rejting u ocjeni kvalitete aktive koju su banke uzele kao kolateral za refinansiranje svog poslovanja ili plaćanja, dok *Commission bancaire* te procjene koristi da ocijeni kvalitet portfelja koji drže banke i finansijske institucije. Ovaj rejting je dostupan bankarskoj zajednici. Sistematično se dostavlja predmetnim kompanijama, koje imaju pravo da traže objašnjenja ako je potrebno. Banka također pruža analize korporativnih rezultata (GEODE), koje tačno određuju slabosti kompanije i područja koja treba unaprijediti.

Podaci za 2006. godinu: 5.2 miliona kompanija je obuhvaćeno u FIBEN-u, obavljeno 44.000 intervjua sa poslovnim menadžerima, izrađeno je 2.150 GEODE finansijskih analiza.

f. **Banka Francuske tijesno saraduje sa velikim brojem javnih tijela, administrativnih i ekonomskih organizacija** (javne službe su potpisale ugovor s Vladom u junu 2003. godine).

Predstavnici Banke rade kao eksperti za veliki broj ekonomskih tijela koja su osnovali Vlada ili lokalna tijela: CIRI, CODEFI, CORRI, komisija za državnu pomoć, savjetodavna vijeća za regionalni razvoj. Banka pruža usluge lokalnim tijelima kroz doprinos instrumentu lokalnog ekonomskog promatranja i izradu finansijskih analiza kompanija koje će vjerovatno koristiti lokalne subvencije.

g. Banka drži račun Trezora (8500 trezorskih računovođa) i provodi aukcije vladinih obveznica u ime Trezora (*Agence France Trésor*).

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Članom L143-1 Zakona o Banci Francuske propisano je da se revizorski izvještaji o njenom radu, zajedno s računima Banke, upućuju komisijama za finansije Predstavničkog doma i Senata:

POGLAVLJE III Podnošenje izvještaja predsjedniku Republike

Član L143-1

Guverner Banke Francuske najmanje jedanput godišnje podnosi izvještaj predsjedniku Republike i Parlamentu o radu Banke, monetarnoj politici koju provodi u okviru Evropskog sistema centralnih banaka i njegovim procjenama.

U skladu s odredbama člana 108. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice i pravilima povjerljivosti Evropske centralne banke, guverner Banke Francuske pojavljuje se pred komisijama za finansije dva doma Parlamenta na njihov zahtjev, a može i sam zatražiti da se pojavi pred njima.

Računi Banke Francuske i revizorski izvještaji upućuju se komisijama za finansije Predstavničkog doma i Senata.

VI. AUSTRIJA

Rad Narodne banke Austrije regulisan je **Saveznim zakonom o Narodnoj banci Austrije**⁵ iz 1984. godine. Zakon je posljednji put dopunjen i objavljen 1. januara 2008. godine.

Nadležnosti Centralne banke

Saradnja između vlasti i dobivanje informacija

Po **članu 43.** Narodna banka Austrije pruža podršku, u okviru svoje zakonske nadležnosti, organima ovlaštenim za nadzor iz država članica koje učestvuju u trećoj fazi EMU (Ekonomске i monetarne unije).

Član 44. ovog zakona predviđa da je Narodna banka Austrije:

1. ovlaštena da dobija i prikuplja informacije i podatke iz svih izvora i da ih obradi i dalje proslijedi. Pravo na dobivanje informacija i prikupljanje podataka takođe uključuje pravo da dobiva dokumentaciju i određuje rok, oblik i presjek izvještaja koji se podnose. U skladu sa Članom 106, stav (6) Ugovora o Evropskoj zajednici (EZ), grupu fizičkih i pravnih lica koja

⁵ www.oenb.at/en/img/nbg_e_tcm16-16439.pdf

- mora podnositi izvještaj, kao i odredbe o povjerljivosti, utvrđuje Vijeće EZ.
2. ovlaštena da dobiva statističke podatke, informacije i dokumentaciju od kreditnih i finansijskih institucija i finansijskih korporacija, da odredi rok, oblik i presjek izvještaja koje oni podnose i da obradi ove podatke kao anonimne. U slučaju da dobivena informacija i dokumentacija nije adekvatna ili postoje osnovane sumnje u vezi njene tačnosti ili potpunosti, Narodna banka Austrije ima pravo da zahtijeva odgovarajuća objašnjenja ili dodatnu dokaznu dokumentaciju.
  3. ima pravo zahtijevati informaciju od preduzeća registrovanih u sudskom registru preduzeća i obraditi ove informacije kao anonimne.

Nadzor nad sistemom platnog prometa

Član 44.a ovog zakona predviđa sljedeće:

- 1) Narodna banka Austrije je nadležna za nadzor nad sistemom platnog prometa. Mandat Narodne banke obuhvata:
  1. operatere platnih sistema po austrijskom zakonu,
  2. učesnike u platnom prometu, osnovane u Austriji, koji rade po austrijskom zakonu,
  3. učesnike u platnom prometu, osnovane u Austriji, koji ne rade po austrijskom zakonu.
- 2) Sistemska sigurnost - to su u smislu ovog zakona sve mjere koje trebaju poduzeti operateri i učesnici platnog prometa koje služe da osiguraju pravilno upravljanje pravnim, finansijskim, organizacionim i tehničkim rizicima vezanim za rad sistema ili učešće u sistemu platnog prometa.
- 3) U skladu sa stavom (1) i s obzirom na zadatke i obim platnog prometa, Narodna banka Austrije je ovlaštena da odredi, propisima, da je u oblasti nadzora pravno obavezujući sadržaj preporuka Evropske centralne banke i Bazelske komisije za platni promet i sistem poravnanja, koje predstavljaju međunarodne principe koji se primjenjuju na sistemsku sigurnost platnog prometa.
- 4) Sistem platnog prometa je svaki sistem u skladu sa članom 2. Zakona o konačnosti namire (ispunjenja obaveza) u platnim sistemima, kao i svaki komercijalni okvir za elektronski transfer sredstava između najmanje tri učesnika.
- 5) Operaterom platnog prometa se smatra svako fizičko ili pravno lice koje učestvuje u komercijalnim aktivnostima i koje preuzima, u svrhu pravljenja direktnih ili indirektnih profita, primarnu odgovornost za kreiranje sistema platnog prometa, njegovih struktura i procesa, kao i za sigurnost operativnog rada i tehničku sigurnost.
- 6) Učesnicima platnog prometa se smatraju sva fizička ili pravna lica koja su angažovana u komercijalnim aktivnostima i koja sarađuju, u svrhu pravljenja direktnog ili indirektnog profita, u transferima sredstava u okviru, iz ili u sistem platnog prometa.
- 7) Operateri sistema platnog prometa Narodnoj banci Austrije daju, na njen zahtjev, sljedeće informacije o:
  1. mjerama koje su oni poduzeli za obezbjeđenje sistemske sigurnosti platnog prometa, i
  2. vrsti i obimu plaćanja koja su izvršena kroz sistem platnog prometa,Oni također dostavljaju o tome relevantnu dokumentaciju. Ako operater platnog prometa ne dostavi zahtijevanu informaciju ili ako dostavi polovičnu informaciju u određenom vremenskom periodu, Narodna banka Austrije će dati nalog za dostavljanje tih informacija, postavljajući novi rok za podnošenje.

- 8) Učesnici u sistemu platnog prometa Narodnoj banci Austrije dostavljaju, na njen zahtjev, informacije o:
  1. mjerama koje su poduzeli u pogledu sigurnog učešća u platnom prometu, i
  2. u slučaju učešća u platnom prometu na koji se ne primjenjuje austrijski zakon, o vrsti i obimu plaćanja koja su oni izvršili kroz taj sistem, o čemu će dostaviti relevantnu dokumentaciju.
- 9) U slučaju da prikupljene informacije i dokumentacija iz stavova (7) ili (8) nisu adekvatne ili da postoje osnovane sumnje u vezi njihove tačnosti ili potpunosti, Narodna banka Austrije ima pravo da zahtijeva odgovarajuća objašnjenja, kao i da njeni revizori obave inspekciju tih institucija na licu mjesta, uz pomoć eksperata, koji ne smiju biti angažovani ni u jednoj aktivnosti za operatere ili učesnike sistema platnog prometa. U dogovoru sa Tijelom za nadgledanje finansijskog tržišta (FMA - Financial Market Authority) ove inspekcije na licu mjesta mogu obaviti FMA revizori u ime i za račun Narodne banke Austrije.
- 10) Ako se operater sistema ili učesnik u sistemu platnog prometa ne pridržava propisa koje je donijela Narodna banka Austrije, ona poziva tog operatera ili učesnika da ispravi nepravilnosti i nedostatke u određenom odgovarajućem periodu.
- 11) Ako operater platnog sistema ne daje potpune ili daje djelimične informacije iz stava (7), ili ako zahtjev da se isprave nedostaci u skladu sa stavom (10) nije ispunjen ili je djelimično ispunjen, Narodna banka Austrije može, uz saglasnost FMA, zabraniti obavljanje platnog prometa ili opozvati priznanje sistema u skladu sa članom 2., stav (1), tačka 3. Zakona o konačnosti namire (ispunjenja obaveza) u platnom sistemu, ako se ovo smatra odgovarajućim s obzirom na vrstu i težinu prekršaja i ako se zakonitost ne može drugačije postići.
- 12) Ako se učesnik prometa, bez obzira na prijetnju sankcijom, ne pridržava ili se nedovoljno pridržava zahtjeva da se isprave nedostaci u skladu sa stavom (10), Narodna banka Austrije može zabraniti učešće u platnom prometu, ako se ovo smatra odgovarajućim s obzirom na vrstu i težinu prekršaja i ako se zakonitost ne može drugačije postići.
- 13) Učesnici u sistemu platnog prometa koji nemaju adresu u Austriji obavezni su da se pridržavaju zahtjeva za davanje informacija samo do onog stepena koji nije u suprotnosti sa zakonima zemlje u kojoj imaju adresu.
- 14) Narodna banka Austrije ima pravo da objavi sadržaj mjera nadzora u službenim novinama koje izlaze širom Austrije, ako je to neophodno u interesu sistemske sigurnosti ili sigurnosti klijenata u sistemu platnog prometa i ako je opravdano vrstom i težinom nezakonitog ponašanja.
- 15) Narodna banka Austrije poduzima one organizacione mjere koje su potrebne da se izbjegne konflikt interesa zbog vlastite ekonomske aktivnosti, a informacije koje proizilaze iz aktivnosti nadzora posebno su ograničene samo na nadležno osoblje.

Član 44.b ovog zakona, dalje, navodi:

1. U interesu javnosti, Narodna banka Austrije prati sve okolnosti koje mogu imati uticaj na očuvanje finansijske stabilnosti u Austriji.
2. FMA će na zahtjev Narodne banke Austrije dati podatke vezano za sve finansijske firme i penzione fondove, koji Narodnoj banci trebaju kako bi ispunila svoje zadatke navedene u stavu (1).

3. U oblasti finansijske stabilnosti, Narodna banka Austrije o svojim zapažanjima i nalazima od posebnog značaja izvještava saveznog ministra finansija i FMA, a na zahtjev pruža i činjenična objašnjenja ako su neophodna, kao i relevantnu dokumentaciju i mišljenja.

Poslovi Narodne banke Austrije

Član 47. reguliše poslove Narodne Banke Austrije, kako slijedi:

Kako bi postigla ciljeve i izvršila zadatke ESCB-a (Evropskog sistema centralnih banaka), Narodna banka Austrije je ovlaštena, u skladu sa opštim principima Evropske centralne banke, da:

1. posluje na finansijskim tržištima kupovinom i prodajom (spot ili forward transakcija) izravno ili pod ugovorom za otkup, i davanjem u zajam ili uzimanjem u zajam, potraživanja i utrživih instrumenata, u valuti Zajednice ili drugim valutama, kao i plemenitih metala;
2. vodi kreditno poslovanje sa kreditnim institucijama i drugim učesnicima na tržištu, s tim da se posudba daje na osnovu adekvatnog kolaterala (pokrića).

Prema **članu 48.**, da bi provodila operacije u okviru ESCB, Narodna banka Austrije ima pravo otvoriti račune za kreditne institucije, javne subjekte i druge učesnike na tržištu i prihvatati sredstva, uključujući knjigovodstvene garancije, kao kolateral (pokriće).

Član 49. navodi da Narodna banka Austrije ima pravo koristiti i druge metode monetarne kontrole, pod uslovom da i u mjeri u kojoj to odluči Upravni odbor Evropske centralne banke (ECB) u skladu sa čl. 20. Statuta ESCB/ECB. Pri tome će Narodna banka Austrije poštovati definicije utvrđene od strane Vijeća Evropske unije u skladu sa članom 20.2 navedenog Statuta.

U skladu sa **članom 50.** Narodna banka Austrije može pružiti odgovarajuće olakšice radi osiguranja efikasnih i zdravih sistema kliringa i platnog prometa unutar Evropske Zajednice i sa drugim zemljama.

Nadalje, prema **članu 51.**, Narodna banka Austrije ima pravo da:

1. uspostavi odnose sa centralnim bankama i finansijskim institucijama u trećim zemljama i, gdje je to odgovarajuće, sa međunarodnim organizacijama;
2. da provodi sve vrste bankovnih transakcija u odnosima sa trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, uključujući i operacije uzimanja sredstava u zajam i davanja u zajam;
3. da stiče, prodaje, drži i upravlja svim deviznim sredstvima, vrijednosnim papirima, plemenitim metalima i drugim sredstvima u bilo kojoj formi.

Član 52. navodi da:

1. Uvjetovano propisima koje je utvrdio Upravni odbor ECB na osnovu člana 19. ESCB/ECB Statuta, institucije navedene u članu 19. Statuta obavezne su držati minimalne rezerve na računima kod ECB ili kod Narodne banke Austrije. U slučaju da se ovi zahtjevi o minimalnim rezervama ne poštuju, ECB ima pravo da nametne kaznenu kamatu i druge sankcije sa sličnim efektom.
2. Osnov za minimalne rezerve, maksimalne dozvoljene koeficijente između ovih rezervi i njihove osnove, kao i odgovarajuće sankcije u slučaju nepoštivanja, utvrđuje Vijeće EC .

Novčanice

Prema **članu 61.**:

1. Uz odobrenje ECB, Narodna banka Austrije ima pravo da izdaje novčanice u eurima. Novčanice u eurima koje izdaju Narodna banka Austrije, ECB i nacionalne centralne banke drugih zemalja članica koje učestvuju u trećoj fazi EMU, imaju status zakonskog sredstva plaćanja.
2. Novčanice iz stava (1) moraju se prihvatati u svojoj punoj nominalnoj vrijednosti bez restrikcija, sve dok se obaveza ne mora izvršiti nekim drugim specificiranim sredstvom plaćanja.

U skladu sa **članom 62.** ovog zakona:

1. Narodna banka Austrije je obavezna, na zahtjev, da zamijeni novčanice druge denominacije koje su zakonsko sredstvo plaćanja.
2. Novčanice se ne mogu objaviti ništavnim, niti se na njih može staviti rezerva ili zabrana.
3. Narodna banka Austrije je obavezna da, zavisno od svojih rezervi, zamijeni novčanice za sitne kovanice, sitne kovanice za druge sitne kovanice i, u neograničenoj visini, sitne kovanice za novčanice.

Konačno, prema **članu 63.**, povlačenje novčanica reguliše Evropska centralna banka.

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Član 37. ovog Zakona navodi da skupština Narodne banke Austrije, svake godine, izabere dva revizora i dva rezervna revizora. Revizori pregledaju godišnje finansijske izvještaje i predaju pismeni izvještaj o rezultatima svoje revizije.

Revizori imaju pravo da zatraže od Upravnog odbora sve informacije koje im trebaju za obavljanje svojih zadataka, a naročito imaju pravo da pregledaju knjige Banke.

Revizori imaju obavezu da obave reviziju savjesno i nepristrasno i da se pridržavaju načela povjerljivosti.

VII. ŠVICARSKA

Nadležnosti Centralne banke

Nadležnosti Nacionalne banke Švicarske propisane su:

- članom 99. Ustava Švicarske⁶,
- Zakonom o Nacionalnoj banci Švicarske⁷ (2003),
- Uredbom o Zakonu o Nacionalnoj banci Švicarske (2004),

⁶ http://www.snb.ch/en/iabout/snb/legal/id/snb_legal_law

⁷ http://www.snb.ch/en/iabout/snb/legal/id/snb_legal_law

- Zakonom o valuti i instrumentima plaćanja (1999).

Član 99. Ustava

Član 99. Ustava (Monetarna politika) propisuje:

“ ... (2) Kao nezavisna centralna banka, Nacionalna banka Švicarske prati monetarnu politiku koja služi općem interesu zemlje; njome se upravlja uz saradnju i pod nadzorom Konfederacije.

(3) Nacionalna banka Švicarske stvara dovoljne novčane rezerve iz svog profita (dobiti); dio tih rezervi drži se u zlatu.

(4) Najmanje dvije trećine neto-profita Nacionalne banke Švicarske upućuje se kantonima.”

Zakon o Nacionalnoj banci Švicarske propisuje sljedeće nadležnosti ove Banke:

Član 4. Isključivo pravo izdavanja novčanica

Nacionalna banka ima isključivo pravo da izdaje švicarske novčanice.

Član 5. Zadaci

- (1) Nacionalna banka provodi monetarnu politiku koja služi interesima zemlje kao cjeline. Ona osigurava stabilnost cijena. Na taj način ona vodi računa o razvoju ekonomije.
- (2) Unutar ovog okvira Banka ima sljedeće zadatke:
  - a. Pruža likvidnost tržištu novca u švicarskim francima.
  - b. Obezbjeduje snabdijevanje gotovinom i njenu distribuciju.
  - c. Omogućava i obezbjeđuje rad sistema negotovinskog plaćanja.
  - d. Upravlja valutnim rezervama.
  - e. Doprinosi stabilnosti finansijskog sistema.
- (3) Učestvuje u međunarodnoj monetarnoj saradnji. U tu svrhu radi zajednički s Federalnim vijećem (Vladom) u skladu s relevantnim federalnim zakonima.
- (4) Pruža bankarske usluge Konfederaciji. Time djeluje u ime nadležnih federalnih organa vlasti.

Član 6. Nezavisnost

U izvršavanju monetarnih zadataka u skladu sa članom 5., stav (1) i stav (2), Nacionalnoj banci i članovima tijela Banke nije dozvoljeno da traže ili prihvataju instrukcije bilo od Federalnog vijeća (Vlade) bilo od Federalne skupštine ili bilo kojeg drugog tijela.

Član 7. Odgovornost i informacije

- (1) Nacionalna banka s Federalnim vijećem redovno raspravlja o ekonomskoj situaciji, monetarnoj politici i aktualnim pitanjima federalne ekonomske politike. Federalno vijeće i Nacionalna banka informiraju jedno drugo o svojim namjerama prije donošenja odluka od velikog značaja za ekonomsku i monetarnu politiku. Godišnji izvještaj i godišnji završni

računi Nacionalne banke podnose se Federalnom vijeću na odobrenje prije nego što ih odobri Skupština dioničara.

- (2) Nacionalna banka podnosi račun o izvršenju svojih zadataka u skladu sa članom 5. Federalnoj skupštini godišnje u obliku izvještaja. Redovno obrazlaže ekonomsku situaciju, kao i svoju monetarnu politiku, nadležnim komisijama Federalne skupštine.
- (3) Redovno informira javnost o svojoj monetarnoj politici i objavljuje svoje namjere u oblasti monetarne politike.
- (4) Objavljuje svoj godišnji izvještaj. Uz to, objavljuje kvartalne izvještaje o razvoju realne ekonomije i monetarne situacije; također sedmično objavljuje podatke značajne za monetarnu politiku.

Poglavlje 2. Djelokrug rada

Član 9. Transakcije s učesnicima finansijskog tržišta

- (1) U obavljanju svojih monetarnih zadataka u skladu sa članom 5., stav (1) i stav (2), Nacionalna banka može:
  - a) voditi kamatne i beskamatne račune za banke i za druge učesnike finansijskog tržišta, i uzimati na čuvanje sredstva;
  - b) otvarati račune kod banaka i drugih učesnika finansijskog tržišta;
  - c) kupovati i prodavati, na finansijskim tržištima, u švicarskim francima ili u stranoj valuti, potraživanja i vrijednosne papire, kao i plemenite metale i prava na plemenite metale (trenutno i po trenutnom kursu ili u terminu koji se utvrdi i po prethodno dogovorenom kursu), ili ulaziti u operacije posuđivanja na finansijskim tržištima;
  - d) izdavati i ponovo kupovati svoje kamatne obveznice (trenutno i po trenutnom kursu ili u terminu koji se utvrdi i po prethodno dogovorenom kursu), kao i stvarati derivate na potraživanja, vrijednosne papire i plemenite metale u skladu sa stavom c);
  - e) ulaziti u kreditne transakcije s bankama i drugim učesnicima finansijskog tržišta pod uslovom da se za zajmove obezbjeđuju dovoljne garancije (zalozi);
  - f) držati i upravljati sredstvima imenovanim u ovom članu.
- (2) Utvrđuje opće uslove za transakcije u skladu sa stavom (1).

Član 10. Transakcije s drugim centralnim bankama i međunarodnim organizacijama

Nacionalna banka može ulaziti u odnose sa stranim centralnim bankama i međunarodnim organizacijama i obavljati s njima sve vrste bankovnih transakcija, uključujući uzimanje i dodjelu kredita u švicarskim francima, stranim valutama i međunarodnim instrumentima plaćanja.

Član 11. Transakcije u ime Konfederacije

- (1) Nacionalna banka može pružati bankarske usluge Konfederaciji. One se pružaju uz adekvatnu naknadu. Međutim, usluge su besplatne ako olakšavaju provođenje monetarne politike. Detalji se utvrđuju u sporazumima koji se zaključuju između federalnih organa i Nacionalne banke.
- (2) Nacionalna banka ne može dodjeljivati Konfederaciji zajmove ili mogućnost zaduživanja; nije joj dozvoljeno da kupuje vladine obveznice iz novih emisija. Banka može dozvoliti dnevna zaduživanja na računu uz dovoljnu garanciju (zalog).

Član 12. Učešća i prava članova

U obimu koji je potreban za izvršavanje njenih zadataka Nacionalna banka može učestvovati u kapitalu kompanija i drugih pravnih lica i sticati prava iz članstva u tim kompanijama i pravnim licima.

Član 13. Transakcije radi vlastitog funkcioniranja

Uz transakcije koje se odnose na njene zadatke koje ima po zakonu, Nacionalna banka može ulaziti u transakcije koje služe samom njenom funkcioniranju i obavljanju bankovnih transakcija za njeno osoblje i njen penzijski fond.

Poglavlje 3: Nadležnosti u oblasti monetarne politike**Dio 1: Statistika****Član 14.** Prikupljanje statističkih podataka

- (1) U svrhu izvršavanja zadataka koje ima po zakonu i praćenja dešavanja na finansijskim tržištima Nacionalna banka prikuplja potrebne statističke podatke.
- (2) U prikupljanju statističkih podataka saraduje s nadležnim federalnim organima, posebno sa Federalnim statističkim uredom Švicarske i Tijelom za nadzor nad finansijskim tržištem Švicarske, nadležnim organima drugih zemalja i međunarodnim organizacijama.

Član 15. Obaveza pružanja informacija

- (1) Banke, burze, dileri vrijednosnim papirima, kao i kompanije za upravljanje švicarskim investicijskim fondovima i predstavnici stranih investicijskih fondova moraju pružati Nacionalnoj banci statističke podatke o svojim aktivnostima.
- (2) U obimu koji je potreban za analizu dešavanja na finansijskom tržištu, za pregled transakcija plaćanja, za izradu platnog bilansa i za statistiku o stranim sredstvima, Nacionalna banka može prikupljati statističke podatke o poslovnim aktivnostima od drugih fizičkih i pravnih lica, uključujući osiguravajuće kompanije, penzijske fondove, investicijske i holding kompanije, operatore platnog sistema i sistema za namirenje vrijednosnih papira u skladu sa članom 19., stav (1), i poštansku službu.
- (3) Nacionalna banka uredbom utvrđuje koji podaci se daju i koliko često; uz to, ona utvrđuje organizaciju i proceduru nakon što čuje institucije koje izvještavaju.

Član 16. Povjerljivost

- (1) Nacionalna banka mora održavati povjerljivost u odnosu na prikupljenje podatke.
- (2) Ona objavljuje prikupljene podatke u obliku statistike. U svrhu povjerljivosti podaci su ukupni.
- (3) Nacionalna banka može prikupljene podatke dostavljati u ukupnom (sabranom) obliku organima vlasti i organizacijama nabrojanim u članu 14., stav (2).
- (4) Nacionalna banka može razmjenjivati prikupljene podatke s organima nadležnim za nadzor nad finansijskim tržištem Švicarske.
- (5) Za ostale slučajeve primjenjuje se Federalni zakon od 19. juna 1992. o zaštiti podataka.

Dio 2: Minimalne rezerve

Član 17. Svrha i djelokrug primjene

- (1) Kako bi omogućile da tržište novca funkcionira bez teškoća, banke drže minimalne rezerve.
- (2) Nacionalna banka može izdati uredbu kojom izdavatelje elektronskog novca i druge izdavatelje instrumenata plaćanja podvrgava uslovu minimalne rezerve ako postoji opasnost da će se njihove aktivnosti značajno umiješati u provođenje monetarne politike.

Član 18. Karakteristike

- (1) Nacionalna banka utvrđuje stopu minimalnih rezervi koje banke moraju držati prosječno za određeni period vremena. Minimalne rezerve sastoje se od kovanica, novčanica i računa depozita po viđenju u švicarskim francima koje banke drže u Nacionalnoj banci.
- (2) Stopa minimalnih rezervi ne prelazi četiri procenta kratkoročnih obaveza (pasive, dugovanja) banaka u švicarskim francima. Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze po viđenju i obaveze čije preostalo dospijeće ne prelazi tri mjeseca, kao i obaveze prema klijentima u obliku štednje ili investicija (bez novaca zatvorenih penzijskih fondova). U mjeri u kojoj je to dozvoljeno ciljem ovog Zakona, pojedinačne kategorije obaveza mogu se djelimično ili potpuno izuzeti iz uslova minimalnih rezervi.
- (3) Nacionalna banka primjenjuje odredbe o minimalnim rezervama *mutatis mutandis* na grupe banaka s kolektivnim upravljanjem likvidnošću. Ona može tražiti od grupa banaka da drže minimalne rezerve na konsolidiranoj osnovi.
- (4) Banke redovno pružaju dokaze Nacionalnoj banci da drže potrebni nivo minimalnih rezervi.
- (5) Nacionalna banka utvrđuje detalje u uredbi nakon što čuje tijelo nadležno za nadzor nad finansijskim tržištem Švicarske.

Dio 3: Nadzor nad sistemima za plaćanje i za namirenje vrijednosnih papira

Član 19. Svrha i djelokrug primjene

- (1) Kako bi zaštitila stabilnost finansijskog sistema, Nacionalna banka nadzire sisteme za obračun (prebijanje) i namirenje plaćanja i transakcija s finansijskim instrumentima, posebno vrijednosnim papirima (platni sistemi; sistemi za namirenje vrijednosnih papira).
- (2) Nadzor se odnosi i na platne sisteme i sisteme za namirenje vrijednosnih papira čiji operatori imaju sjedište u inostranstvu, pod uslovom da su znatni dijelovi operacija ili vodećih učesnika smješteni u Švicarskoj.

Član 20. Karakteristike

- (1) Operator platnog sistema koji obrađuje velike količine ili operator sistema za namirenje vrijednosnih papira mora Nacionalnoj banci pružiti, na zahtjev, sve potrebne informacije, učiniti dostupnim dokumente i dozvoliti direktnu inspekciju instalacija.
- (2) Nacionalna banka može zahtijevati da se ispune minimalni uslovi što se tiče funkcioniranja platnog sistema i sistema za namirenje vrijednosnih papira od kojih potiču rizici po stabilnost finansijskog sistema. Ovi minimalni uslovi mogu se posebno odnositi na

organizacijsku osnovu, uslove poslovanja, sigurnost rada, pristup učesnika sistemu, implikacije poteškoća u plaćanju od strane učesnika i instrument plaćanja koji se koristi.

- (3) Nacionalna banka utvrđuje detalje u uredbi nakon što čuje tijelo nadležno za nadzor na finansijskim tržištem Švicarske.

Član 21. Saradnja sa tijelima za nadzor

- (1) U nadziranju platnih sistema i sistema za namirenje vrijednosnih papira Nacionalna banka saraduje s tijelom nadležnim za nadzor nad finansijskim tržištem Švicarske. Ona koordinira svoje aktivnosti s tijelom za nadzor i čuje mišljenja organa vlasti prije podnošenja preporuka ili izdavanja naredbi.
- (2) U svrhu nadzora nad platnim sistemima ili sistemima za namirenje vrijednosnih papira od kojih potiču rizici po stabilnost finansijskog sistema, Nacionalna banka može:
- a) saradivati sa stranim organima za nadzor i tražiti od tih organa informacije i dokumente,
  - b) prosljeđivati informacije i dokumente koji nisu javni o operatorima sistema stranim organima za nadzor, pod uslovom da ti organi:
    1. koriste te informacije isključivo za direktan nadzor nad takvim sistemima ili učesnicima takvih sistema; i
    2. su obavezani na čuvanje službene ili profesionalne tajne.

Dio 4: Kontrola i sankcije

Član 22. Kontrola poštovanja obaveza pružanja informacija i držanja minimalnih rezervi

- (1) Prilikom obavljanja revizije banaka, burzi, dilera vrijednosnim papirima i investicijskih fondova, revizori po zakonu kontroliraju da li je ispoštovana obaveza pružanja informacija i, u slučaju banaka, obaveza držanja minimalnih rezervi. Oni utvrđuju svoje nalaze u revizorskom izvještaju. Oni obavještavaju Nacionalnu banku i tijelo nadležno za nadzor kad god ustanove bilo kakvo kršenje obaveza, posebno ako se pruži netačna informacija ili ako se prekrši obaveza držanja minimalnih rezervi.
- (2) Nacionalna banka može sama kontrolirati, ili angažirati revizore da kontroliraju, da li se poštuje obaveza pružanja informacija i obaveza držanja minimalnih rezervi. Ukoliko se ustanovi bilo kakvo kršenje ovih odredbi, osoba odgovorna za pružanje informacija ili za držanje minimalnih rezervi snosi troškove kontrole.
- (3) Nacionalna banka podnosi žalbu nadležnom Federalnom ministarstvu finansija (Ministarstvo) ako je prekršena obaveza pružanja informacija ili obaveza držanja minimalnih rezervi, ili ako je opstruirana kontrola koju je naredila ili provela Nacionalna banka.

Član 23. Administrativne sankcije

- (1) Banka koja ne drži potreban iznos minimalnih rezervi mora platiti Nacionalnoj banci kamatu na deficit za period tokom kojeg nije poštovan omjer potrebnih minimalnih rezervi. Nacionalna banka utvrđuje relevantnu kamatnu stopu, koja može biti do pet procenata iznad stope na tržištu novca za međubankovne kredite za isti period.
- (2) Ako se operator platnog sistema ili sistema namirenja vrijednosnih papira od kojeg potiču rizici po stabilnost finansijskog sistema ne pridržava propisanih minimalnih uslova,

Nacionalna banka o svojim nalazima izvještava švicarske i strane organe za nadzor. Čineći to, ona se pridržava uslova iz člana 21., stav (2), tačka b. Uz to, ona može:

- a. odbiti da operatoru otvori račun depozita po viđenju ili zatvoriti postojeći račun depozita po viđenju;
- b. u slučaju da operator odbije da izvrši naredbu, objaviti tu naredbu u Trgovinskom službenom listu Švicarske ("Schweizerisches Handelsamtsblatt") ili je na bilo koji drugi način izložiti pažnji javnosti, pod uslovom da je takvoj mjeri prethodilo upozorenje.

Član 24. Kaznene odredbe

- (1) Kaznom zatvora ili novčanom kaznom do 200.000 švicarskih franaka može se kazniti svako ko:
  - a. ne pruži Nacionalnoj banci informacije ili dokaze potrebne prema Poglavlju 3 ovog Zakona, ili ne pridržava se formalnih uslova, ili daje nekompletne ili netačne informacije i dokaze;
  - b. spriječi kontrolu koju naredi ili provodi Nacionalna banka.
- (2) Ako prekršitelj postupa nemarno, kazniće se novčanom kaznom do 100.000 švicarskih franaka.
- (3) Ministarstvo krivično procesuirá i presuđuje o ovim prekršajima u skladu s odredbama Federalnog zakona od 22. maja 1974. o administrativnom krivičnom pravu.
- (4) Krivično procesuiranje prekršaja podliježe periodu zastare od pet godina.

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Član 33.

Tijela Nacionalne banke su Skupština dioničara, Vijeće Banke, Upravni odbor i Odbor revizora.

Član 36. Nadležnosti

Skupština dioničara ima sljedeće nadležnosti:

- a. Ona bira pet članova Vijeća Banke.
- b. Bira Odbor revizora.
- c. Odobrava godišnji izvještaj i godišnje završne račune.
- d. Odlučuje o raspoređivanju neto-dobiti.
- e. Odlučuje o razrješenju Vijeća Banke.
- f. Može podnositi prijedloge u vezi s izmjenama ovog Zakona ili raspuštanjem Nacionalne banke Vladi radi podnošenja Federalnoj skupštini.

Poglavlje 5: Organizacija

Dio 5: Odbor revizora

Član 47. Izbor i uslovi

- (1) Sastanak dioničara bira Odbor revizora. On se može sastojati od jednog ili više fizičkih ili pravnih lica. Revizori se biraju na mandat od jedne godine. Moguć je ponovni izbor.

- (2) Revizori moraju ispunjavati posebne profesionalne uslove u skladu sa članom 727b CO9, i moraju biti nezavisni od Vijeća Banke, Upravnog odbora i dioničara koji imaju kontrolni udio.

Član 48. Zadaci

- (1) Odbor revizora provjerava da li su knjigovodstvo i godišnji završni računi, kao i prijedlog raspoređivanja neto-dobiti, u skladu sa zakonskim uslovima.
- (2) Odbor revizora ima pravo da u bilo koje vrijeme obavlja inspekciju svih aspekata poslovanja Nacionalne banke. Banka stavlja sve uobičajene dokumente na raspolaganje Odboru revizora i pruža sve informacije koje su potrebne za izvršavanje revizorskih obaveza.

VIII. NORVEŠKA

Nadležnosti Centralne banke

Nadležnosti Centralne banke Norveške propisane su **Zakonom o Banci Norveške**, koji je na snazi od 1985. godine, a njegove posljednje izmjene usvojene su 19. juna 2009.

Zakon o Banci Norveške⁸

Poglavlje I. Opće odredbe

Član 1. Ciljevi i funkcije Banke Norveške

Norges Bank je Centralna banka Norveške. Banka je izvršno i savjetodavno tijelo za monetarnu, kreditnu i deviznu politiku. Ona izdaje novčanice i kovani novac, promovira efikasan sistem platnog prometa u zemlji, kao i prema drugim zemljama, i prati dešavanja na tržištima novca, kredita i deviza.

Banka može provoditi sve mjere koje uobičajeno ili redovno provodi jedna centralna banka. Radi izvršavanja svojih zadataka Banka može obavljati sve vrste bankarskih poslova i bankarskih usluga.

Član 2. Odnos s organima Vlade

Banka obavlja svoje poslove u skladu sa smjernicama ekonomske politike sačinjenim od strane Vladinih organa i sa međunarodnim obavezama zemlje.

Prije nego što banka donese bilo kakvu odluku od posebne važnosti taj predmet se dostavlja ministarstvu.

Kralj u Vijeću može usvajati odluke koje se odnose na rad banke. Takve odluke mogu biti u obliku opšteg pravilnika ili instrukcije u pojedinačnim slučajevima. Banka ima mogućnost da iznese svoje

---

⁸ http://www.norges-bank.no/templates/article_13862.aspx

mišljenje prije nego što se takva odluka donese. Parlament biva obaviješten o odluci čim je to moguće.

Banka je zasebno pravno lice i u vlasništvu je države. **Ured generalnog revizora prati na koji način ministar izvršava svoje ovlasti u skladu sa Zakonom od 7. maja 2004. koji se odnosi na Ured generalnog revizora i s instrukcijama utvrđenim od strane Parlamenta.**

Član 3. Obavještenja banke

Banka daje svoje mišljenje o pitanjima koja joj postavi Kralj ili ministarstvo.

Banka informira ministarstvo kad, po mišljenju Banke, postoji potreba za poduzimanjem mjera od strane drugih u oblasti monetarne, kreditne ili devizne politike.

Banka informira javnost o monetarnoj, kreditnoj i deviznoj situaciji.

Banka informira javnost o procjenama na kojima se temelje odluke u oblasti monetarne politike.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 44 od 20. juna 2003. (koji je stupio na snagu 1. januara 2004. na temelju odluke broj 1600 od 19. decembra 2003.).

Poglavlje III. Sredstva plaćanja

Član 13. Novčanice i kovani novac

Banka ima isključivo pravo izdavanja novčanica i kovanog novca.

Banka utvrđuje denominacije i dizajn novčanica i kovanog novca.

Banka može odlučiti da drugi operatori mogu štampati novčanice i kovani novac u skladu sa sporazumom sa Bankom.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 95 od 17. decembra 1999. (koji je stupio na snagu 14. aprila 2000. na temelju uredbe broj 324 od 13. aprila 2000.).

Član 15. Povlačenje novca

Banka može donijeti poseban propis da određena serija novčanica i apoena ili kovanica bude povučena iz opticaja.

Novčanice i kovanice koje su povučene iz opticaja prestaju biti zakonsko sredstvo plaćanja jednu godinu nakon što je najavljeno povlačenje. Banka je dužna da nadoknadi novčanice i kovani novac koji joj se preda u roku od 10 godina od isteka ovog roka.

Član 16. Jubilarne i memorijalne kovanice

Banka izdaje jubilarne ili memorijalne kovanice ako Kralj usvoji rezoluciju u tu svrhu. Kralj može odlučiti da se razlika između nominalne vrijednosti kovanica stavljenih u opticaj i troškova proizvodnje koristi za opšte dobro. Kralj može odlučiti da se kovanice izdate u skladu s ovim članom puste u opticaj po cijeni iznad svoje nominalne vrijednosti, i može usvojiti odluku da se

iznos plaćen iznad nominalne vrijednosti koristi za opšte dobro. Jubilarne ili memorijalne kovanice koje su izdate u skladu s ovim članom su zakonsko sredstvo plaćanja.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 56 od 7. septembra 1990.

Poglavlje IV. Uloga na kreditnom tržištu

Član 17. Vladin bankar

U mjeri u kojoj Kralj odluči, Banka provodi bankovne transakcije za Vladu, državne banke i javne fondove i pruža usluge u vezi s pitanjima vladinih dugovanja i upravljanjem vladinim dugovanjima.

Član 18. Davanje kredita Vladi

Banka ne može dodjeljivati kredite direktno Vladi.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 44 od 20. juna 2003. (stupio na snagu 1. januara 2005. u skladu s odlukom broj 1600 od 19. decembra 2003.).

Član 19. Davanje kredita bankama

Banka komercijalnim bankama i štedionicama može dodjeljivati likvidne zajmove, praviti s njima depozite i dodjeljivati im kredite u drugim oblicima.

Banka donosi pravila o iznosu tih kredita, kamatnim stopama i rokovima otplate, i može uspostaviti diskontnu stopu.

Kada je to opravdano posebnim okolnostima, Banka može odobriti kredit po posebnim uslovima.

Uslov da postoji posebna saglasnost onog koji traži kredit u skladu sa članom 45. Zakona o finansijskim ugovorima ne primjenjuje se na prienos ili pokriće potraživanja Norges banke u vezi sa mjerama podrške ili dodjelom kredita u skladu s ovim članom.

Član 20. Depoziti banaka

Banka prihvata depozite od komercijalnih banaka i štedionica pod uslovima koje određuje Banka.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 51 od 5. juna 1992, broj 59 od 4. novembra 1994, broj 67 od 22. novembra 1996. (na snazi od 22. juna 1999. u skladu sa kraljevskim dekretom broj 665 od 18. juna 1999.).

Član 21. Kupovina i prodaja norveških vrijednosnih papira

Banka može kupovati i prodavati dužničke instrumente koje izda ili garantira država i druge dužničke instrumente o kojima je pregovaranje jednostavno.

Bez obzira na pravila iz člana 22., Banka može zaključivati ugovore o povratnoj kupnji i učestvovati i u drugom tržišnom poslovanju koristeći takve instrumente.

Banka može izdavati i prodavati svoje vlastite dužničke instrumente.

Član 22. Krediti nebankarskim institucijama i depoziti od njih

U posebnim okolnostima Banka može davati zajmove i druge oblike kredita institucijama iz finansijskog sektora koje nisu banke. Banka utvrđuje uslove vezane za takve kredite.

U posebnim okolnostima mogu se prihvatiti depoziti od subjekata koji nisu banke. Banka utvrđuje uslove vezane za takve depozite.

Uslov da postoji posebna saglasnost onog koji traži kredit u skladu sa članom 45. Zakona o finansijskim ugovorima ne primjenjuje se na prienos ili pokriće potraživanja Norges banke u vezi sa mjerama podrške ili dodjelom kredita u skladu s ovim članom.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 44 od 20. juna 2003. (na snazi od 1. januara 2004. u skladu s odlukom broj 1600 od 19. decembra 2003.), Zakonom broj 48 od 19. juna 2009. (na snazi od 1. jula 2009.).

Član 23. Krediti izabranim predstavnicima i zaposlenicima

Banka ne dodjeljuje kredite članovima radnih tijela Banke ili svojim zaposlenicima. Isto vrijedi i za kredite kompanijama ili udruženjima u kojima ti članovi ili uposleni imaju većinski udio. U ograničenom obimu Banka ipak može dodijeliti stambene zajmove i male zajmove fizičkim osobama – zaposlenicima Banke.

Poglavlje V. Uloga na deviznom tržištu**Član 24.** Kotacija deviznih kurseva i upravljanje službenim deviznim rezervama

Banka može obavljati redovnu i javnu kotaciju deviznih kurseva u skladu s pravilima koja utvrđuje Kralj. Banka investira službene devizne rezerve u cilju održavanja uspostavljene devizne politike.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 1 od 27. januara 1989.

Član 25. Devizne transakcije za Vladu

Banka upravlja pravima Norveške i u skladu s tim izvršava obaveze koje proizlaze iz članstva u Međunarodnom monetarnom fondu.

U mjeri u kojoj odluči Kralj, Banka obavlja devizne transakcije za Vladu i državne institucije.

Član 26. Međunarodni ugovori

Banka može zaključivati sporazume o depozitima, kreditima i garancijama sa stranim centralnim bankama i drugim kreditnim institucijama, kao i s međunarodnim ekonomskim organizacijama i institucijama, pod uslovom da su njena potraživanja na odgovarajući način osigurana. Takve sporazume odobrava Kralj.

Poglavlje VI. Obaveza pružanja informacija i zaštitne mjere

(Ovo poglavlje dodato je Zakonom broj 44 od 20.06.2003. (na snazi od 01.01.2004. u skladu s odlukom broj 1600 od 19.12.2003.)

Član 27. Obaveza pružanja informacija

Kralj može, propisima ili pojedinačnim odlukama, odlučiti da preduzeća u finansijskom sektoru, uključujući banke, osiguravajuće kompanije, finansijska preduzeća, preduzeća vrijednosnih papira, berze, depozitorije vrijednosnih papira i ustanove za namirenja dostavljaju Banci informacije o svojim aktivnostima, finansiranju, računima, transakcijama i vlastitom udjelu i udjelu računa klijenata, i sve druge informacije potrebne Banci za obavljanje njenih zadataka. Roditeljskim kompanijama može se dati instrukcija da ove informacije daju grupi. Kralj može dalje odlučiti da druge institucije, preduzeća ili lično pojedine osobe, koje učestvuju na tržištu vrijednosnih papira, pružaju usluge u platnom prometu ili pružaju usluge finansijskom sektoru, podliježu ovoj obavezi pružanja informacija.

Obaveza pružanja informacija u skladu s ovim članom može biti utvrđena samo radi zaštite zadataka koje Banka ima po zakonu, radi izrade službene statistike ili radi podrške nadzoru koji Banka ili Tijelo za finansijski nadzor vrše nad finansijskom snagom i stabilnošću. Informacije se mogu koristiti samo za potrebe koje su ovdje navedene.

Kralj može putem propisa utvrditi pravila koja se odnose na djelokrug i provođenje obaveze pružanja informacija, propisane ovim članom.

Dodato Zakonom broj 44 od 22. juna 2003. (na snazi od 1. januara 2004. u skladu s odlukom broj 1600 od 19. decembra 2003.).

Član 28. Zaštitne mjere

Ako kretanje kapitala u druge zemlje ili iz drugih zemalja uzrokuje znatne probleme za platni bilans ili velike poremećaje na tržištu kapitala, Kralj može uvesti neophodne zaštitne mjere u obliku propisa u monetarnoj, kreditnoj ili deviznoj oblasti ili slične mjere. Banka ima mogućnost da iznese svoje mišljenje prije donošenja ovih odluka.

Dodato Zakonom broj 44 od 20. Juna 2003. (na snazi od 1. januara 2004. u skladu s odlukom broj 1600 od 19. decembra 2003.).

Poglavlje VII. Budžet, izvještavanje i računi**Član 30.** Izvještaji i računi

Izvršni odbor svake godine izrađuje prijedlog budžeta za sljedeću finansijsku godinu. Nadzorni odbor odobrava budžet i upućuje ga ministarstvu.

Godišnji izvještaj i završni godišnji računi nad kojima je izvršena revizija, kao i izjava Nadzornog odbora o zapisnicima sastanaka Izvršnog odobra i o nadzoru nad Bankom, upućuju se ministarstvu radi podnošenja Kralju i dostavljanja Parlamentu. Ministarstvo barem jednom godišnje obavještava Parlament o aktivnostima Banke Norveške, a ako to diktiraju posebne okolnosti, i češće.

Kralj utvrđuje smjernice za raspoređivanje u fondove i raspoređivanje neto-dobiti Banke. Odluke o transferima iz Banke Norveške prema Vladi odobrava Parlament.

Izmijenjeno i dopunjeno Zakonom broj 3 od 15. januara 1999. (na snazi od 1. februara 1999. u skladu s odlukom broj 22 od 15. januara 1999.), broj 44 od 20. juna 2003. (na snazi od 1. januara 2004. u skladu s odlukom broj 1600 od 19. decembra 2003, broj člana izmijenjen, ranije bio član 28.).

Revizija finansijskog poslovanja Banke

Član 30a. Revizija

Reviziju godišnjih računa Banke vrši najmanje jedan javni računovođa, ovlašten od države ili registriran.

Kralj može utvrditi pravila o revizoru Banke i reviziji koja dopunjavaju ili odstupaju od odredbi Zakona o revizorima.

Banka ima svoj interni odjel za reviziju, koji svoje izvještaje dostavlja Izvršnom odboru. Unutrašnja revizija ocjenjuje internu kontrolu u Banci, procedure i druge uslove koji su značajni za rad Banke. Kralj može utvrditi propise o internoj kontroli u Banci.

Dodato Zakonom broj 47 od 19. juna 2009. (na snazi od 1. januara 2004. u skladu s odlukom broj 1405 od 27. novembra 2009.).

IX. ZAKLJUČAK

1. Centralna banka Bosne i Hercegovine

Prema prethodno navedenim zakonskim odredbama, pojedine nadležnosti centralnih banaka Bosne i Hercegovine, Njemačke, Francuske, Austrije, Švicarske i Norveške su iste:

- sve ove banke jedine su nadležne za štampanje novca u svojim zemljama, kao i za stavljanje domaće valute u opticaj i povlačenje iz opticaja,
- također su nadležne za provođenje monetarne politike i za držanje deviznih rezervi i upravljanje njima,
- ovim bankama je zabranjeno davanje zajmova vladi svoje zemlje,
- nadležne su za uspostavljanje i održavanje platnih i obračunskih sistema, kao i za primanje depozita od države i od komercijalnih banaka radi održavanja obaveznih rezervi, i za provođenje odredbi u vezi s obaveznim rezervama,
- ovim bankama dostavljaju se informacije potrebne za njihov rad,
- u svom radu ove centralne banke su nezavisne od bilo kojeg organa vlasti,
- one prikupljaju statističke podatke o ekonomskim i finansijskim pitanjima,
- ove banke u skladu sa zakonom izvještavaju organe vlasti o svom radu,
- zastupaju svoje države na međunarodnim sastancima po pitanju monetarne politike i po drugim pitanjima, i mogu učestvovati u međunarodnim finansijskim institucijama i međunarodnim organizacijama.

Nadležnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine koje se razlikuju od nadležnosti centralnih banaka Njemačke, Francuske, Austrije, Švicarske i Norveške su sljedeće:

- specifičnost Centralne banke Bosne i Hercegovine je ta što se ona, za razliku od ostalih pet centralnih banaka, ne uključuje u operacije na tržištu novca, uključujući vrijednosne papire (član 37. Zakona o Centralnoj banci),
- za razliku od ostalih banaka, Centralna banka Bosne i Hercegovine ne daje “nikakav kredit pod bilo kakvim okolnostima” (član 67. Zakona),
- također, Centralna banka Bosne i Hercegovine ne može imati bilo koji interes vlasništva u preduzećima (član 67. Zakona), dok, na primjer, Nacionalna banka Švicarske može učestvovati u kapitalu kompanija i drugih pravnih lica (član 12. Zakona),
- u Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine nema odredbi o tome da Centralna banka savjetuje organe vlasti po pitanjima monetarne i ekonomske politike, dok zakoni o centralnim bankama Njemačke, Francuske, Austrije, Švicarske i Norveške sadrže takve odredbe.

2. Revizija

Propisi o reviziji u odnosu na centralne banke razlikuju se od zemlje do zemlje. U Švicarskoj, na primjer, Ured za reviziju nije nadležan za reviziju rada Nacionalne banke Švicarske, a u Francuskoj Računski sud (vrhovno tijelo za reviziju) vrši reviziju rada, između ostalih tijela, i Banke Francuske.

Francuska

U Francuskoj reviziju rada Banke Francuske obavlja Računski sud (Cour des comptes).

Švicarska⁹

Zakon o reviziji Švicarske izričito isključuje dva javna tijela iz revizije koju obavlja Ured za reviziju u skladu sa svojim nadležnostima. Jedno od tih tijela je Nacionalna banka Švicarske.

Norveška¹⁰

Instrukcije Parlamenta od 11.03.2004., sačinjene u skladu s odredbama Zakona o Uredu generalnog revizora, sadrže sljedeća dva člana:

Član 11. Sadržaj i opseg nadzora

Ured generalnog revizora nadgleda na koji način nadležni ministar izvršava svoje ovlasti nad Bankom Norveške, u skladu sa Zakonom o Banci Norveške. Ured generalnog revizora ne vrši nadzor nad tim da li je Banka obavila svoje poslove u skladu sa smjernicama ekonomske politike koje su odredili organi Vlade.

Član 12. Podnošenje dokumentacije i pravo na obavljanje inspekcije

Čim nadležno ministarstvo primi godišnji izvještaj i račune Banke Norveške, ministar dostavlja Uredu generalnog revizora sljedeće:

- a) godišnji račun Banke, koji je usvojio Nadzorni odbor, kao i izvještaj revizora,

⁹ <http://www.efk.admin.ch/english/mandate.htm>

¹⁰ <http://www.riksrevisjonen.no/en/SiteCollectionDocuments/Vedlegg%20engelsk/Act%20and%20Instructions%20related%20to%20the%20Office%20of%20the%20Auditor%20General%20-%20with%20comments.pdf>

- b) godišnji izvještaj Izvršnog odbora,
- c) izjavu Nadzornog odbora o zapisnicima sa sastanaka Izvršnog odbora i o svim drugim stvarima u vezi s Bankom, i
- d) izvještaj ministra o tome kako su ministarstvo i Vlada izvršili svoje nadležnosti u vezi s Bankom Norveške.

Uredu generalnog revizora redovno se dostavljaju kopije zapisnika Izvršnog odbora i Nadzornog odbora.

Ured generalnog revizora ima pravo da zahtijeva informacije koje smatra potrebnim za obavljanje svog nadzora od odgovarajućeg ministarstva, banke i njenog revizora.

3. Centralne banke Njemačke, Francuske i Austrije

Specifičnost centralnih banaka Njemačke, Francuske i Austrije je u tome što su Njemačka, Francuska i Austrija članice euro-zone, u kojoj učestvuje 16 država (države koje su usvojile euro). Stoga su centralne banke Njemačke, Francuske i Austrije članice Euro sistema, koji čine Evropska centralna banka i centralne banke 16 država članica euro-zone.

(Ove centralne banke također su članice Evropskog sistema centralnih banaka, u kojem učestvuju Evropska centralna banka i centralne banke svih 27 država članica Evropske unije.)

Upravni odbor Evropske centralne banke čine šest članova Izvršnog odbora i guverneri centralnih banaka 16 zemalja euro-zone.

Centralne banke ovih 16 zemalja imaju sljedeće zajedničke zadatke:

- obavljanje operacija monetarne politike,
- operativno upravljanje deviznim rezervama ECB,
- upravljanje svojim deviznim rezervama,
- funkcioniranje i nadzor nad platnim sistemima,
- izdavanje novčanica zajedno s ECB,
- prikupljanje statističkih podataka i pružanje pomoći ECB,
- funkcije izvan Evropskog sistema centralnih banaka.

U skladu s prethodno navedenim, centralne banke Njemačke, Francuske i Austrije imaju nadležnosti u oblasti monetarne politike, deviznih rezervi, nadzora nad platnim sistemima, kao i u pogledu izdavanja novčanica i prikupljanja statističkih podataka.

Istovremeno, ove centralne banke pružaju podršku ekonomskoj politici vlada svojih zemalja.

U obavljanju svojih zadataka ove centralne banke su nezavisne.

Nijedna od ovih banaka ne može davati kredite ili odobravati zaduženja svojim državama ili vladama ili javnim tijelima.